

โลกเป็นของคู่

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ตั้งใจฟังธรรม ถ้าคนมีความตั้งใจมันจะชวนชวย มันจะไม่เป็นภาระคนอื่น เพราะคนไม่ตั้งใจ คนเอาเปรียบคนอื่น มันเลยทำให้คนอื่นเดือนร้อนไปด้วย ถ้าคนตั้งใจ จะทำเตรียมตัวเราให้พร้อมก่อน ความพร้อมของสังคม มันเกิดจากคนที่เสียสละ คนที่เสียสละคนที่รู้จักกาลเวลา เป็นคนที่รับผิดชอบ คนที่ไม่รับผิดชอบเป็นภาระคนอื่นตลอดไป ถ้าคนรับผิดชอบจะไม่เป็นภาระใครทั้งสิ้น เอาตัวรอดได้นะ

“โลกนี้เป็นของคู่” โลกนี้เป็นของคู่ แม้แต่เกสรดอกไม้มันต้องผสมพันธุ์กัน มันถึงจะออกเผ่าพันธุ์ของมัน “โลกนี้เป็นของคู่” มีมืดคู่กับสว่าง มีทุกข์คู่กับสุข เป็นของคู่ทั้งหมด มีรักคู่กับชัง ความเป็นคู่ ความเป็นคู่มันถึงมีการเกิดและการตาย

เราเหมือนกันเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาความคิดเรา ความคิดกับใจ เวลาว่า “จิตว่างๆ ว่างๆ” จิต-ความคิด ความคิดมันไม่ว่างหรอก ความคิดมันเป็นอาหารของจิต มันกระทบกับจิต ความคิดกับพลังงานมันมีอยู่ มันถึงเกิดความรู้สึก มันจะว่างไปไหน มันว่าง...ไม่ว่างหรอก มันถึงมีการเกิดการตาย เพราะมันมีตัวความสัมพันธ์ของมัน ตัวความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ที่มันสัมพันธ์กันมา มันถึงต้องเวียนตายเวียนเกิดไปธรรมดาของมัน

วันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้าสละออก ครอบครวัก็สละออกมา วันวิสาขบูชา วันวิสาขบูชาตั้งแต่เกิด ตั้งแต่ตรัสรู้ ตั้งแต่ปรินิพพาน สิ่งนี้เป็นจุดใหญ่ เป็นจุดหมายของเรา ถ้าเป็นจุดหมายของเรา เราปฏิบัติบูชาไป ถ้าเราปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้า บูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้า เวลาพระเราอยู่ในป่าในเขานะ วันสำคัญทางพุทธศาสนา ถือนธัมมชฎิกไม่นอน

เลย คือว่าเราปฏิบัติกันเป็นความจริงความจริงใจ ถ้าเราตั้งใจปฏิบัติเป็นความจริงความจริงใจขึ้นมา เราจะทำของเราได้ แต่เราปฏิบัติกันเป็นงานอดิเรก

ชีวิตนี้สำคัญ “ทิฐิมานะ” เอาทิฐิมานะมาไว้ในตัวของตัวเอง แล้วปฏิบัตินี้คิดว่าจะได้ตามความปรารถนาของตัว ทิฐิมานะไง ทิฐิมานะให้คะแนนนะ ปฏิบัติก็ให้คะแนนตัวเองสูงส่งมาก ทั้งๆ ที่กิเลสเต็มหัว การประพฤติปฏิบัติมันต้องลดละกิเลสก่อน ละกิเลสคือลดต้นหาความทะยานอยาก ละการทิฐิมานะ มันมีมานะใหญ่ มานะใหญ่มานะ ๕ แล้วพอมิมานะใหญ่มานะ ๕ ปฏิบัติแล้วก็ต้องให้ทุกคนตอบสนองตัวเอง เอาตัวเองเป็นหลักใจ ถ้าเอาตัวเองเป็นหลักนะ ทุกคนเอาตัวเองเป็นหลัก อัตรากันมันก็ฟาดฟันกัน ฟาดฟันกันไปในสังคมใจ

สัปปายะ ๔ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ ครูอาจารย์เราเป็นสัปปายะใหม่ หมู่คณะเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะนี้สำคัญมากเลย เพราะอาหารเป็นสัปปายะมันคิดโดยธาตุของแต่ละบุคคล ในความเห็นของแต่ละคนว่าสิ่งใดจะเป็นสัปปายะแก่เรา ถ้าสิ่งใดเป็นสัปปายะแก่เรา มันแสวงหาสภาวะแบบนั้น แต่ความจริงไม่ใช่ ความจริงคือฉันแล้ว กินแล้วปฏิบัติดีหรือเปล่า ฉันแล้วกินแล้วเป็นสารตกค้าง เป็นสิ่งที่อยู่ในกระเพาะอาหารที่ให้ผลกับร่างกายหรือเปล่า สิ่งนี้ต่างหากถึงเป็นสัปปายะ

สัปปายะ คือว่าอาหารจะมีคุณค่า-ไม่มีคุณค่าไม่สำคัญ สำคัญเวลาฉันเข้าไปแล้วกินเข้าไปแล้วมันปลอดโปร่ง ในการประพฤติปฏิบัติมันจะสะดวกสบาย สิ่งนี้เป็นสัปปายะ ถ้าเป็นสัปปายะการดำเนินต่อไปมันก็จะสะดวกสบาย ถ้าสะดวกสบาย สิ่งที่จะสะดวกสบายเพื่อใคร?

สะดวกสบายเพื่อการประพฤติปฏิบัตินะ

ไม่ใช่สะดวกสบายเพื่อจะกินแล้วนอนเหมือนหมูนะ

สิ่งที่เราแสวงหากัน แสวงหาที่ดีๆ แสวงหาที่ปลอดโปร่ง...กิเลสทั้งนั้นนะ กิเลสทั้งนั้น แต่ถ้ามันกิเลสมันกลับมาที่เรา ก่อน ยับยั้งที่เรา ก่อน “สิ่งนั้นเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย” วันสำคัญทางพุทธศาสนา เราสำคัญใหม่ ถ้าวันสำคัญขึ้นมา เราจะเป็นประโยชน์แก่เรา “วันสำคัญทางพุทธศาสนาก็เป็นพุทธศาสนาไม่เกี่ยวกับเรา” ถ้ามันสำคัญทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรา เกี่ยวกับเรา เราก็ต้องดูแลตัวของเรา

โลกนี้เป็นของคู่ สุข-ความทุกข์ก็เป็นของคู่ การเกิดและการตายเป็นของคู่

แล้วเราจะออกไปจากวิภวภูเป็นวิภวภู โลกนี้...

“เอโกชัมโม ธรรมนี้เป็นหนึ่งเดียว” แต่เราทำสมาธิภาวนากัน ถ้าเราทำสมาธิภาวนาขึ้นมา ได้ก็เป็นหนึ่งชั่วคราว ถ้าเป็นหนึ่งชั่วคราว ความเป็นหนึ่งนั้น ความเป็นหนึ่งนั้นมันไม่สะอาด บริสุทธิ์ ความเป็นหนึ่งใจ ความเป็นหนึ่งของใจ แต่ใจมันกระดิกพลิกแพลงนะ

ดูสิ วิภวภูมันผ่านไป แล้ว อนิจจัง สิ่งที่เกิดการกระทำต่างๆ มันผ่านไป สิ่งที่เป็นอนิจจัง ชั่วครั้งชั่วคราวมันจะผ่านไป ผ่านไป เพียงแต่เราจะมีสติสัมปชัญญะยับยั้งสิ่งนี้ได้ไหม ถ้าเรามี สติสัมปชัญญะยับยั้งสิ่งนี้ ยับยั้ง ยับยั้งตั้งสติไว้ มันผ่านไป มันผ่านไป พอมันผ่านไปมันก็หมดการ แยกแยะ หมดภาระหน้าที่ สิ่งที่ยึดติดภาระหน้าที่ เราก็เป็นเราอยู่วันยังค่ำ

สิ่งที่มันผ่านไปก็ผ่านไป ถ้าเราไปยึดติดมัน ถ้าเราไปแยกแยะมันเราก็ทุกข์เราก็อึดร้อน สิ่งที่เราทุกข์ร้อนเพราะอะไร เพราะเราโง่ เราโง่กับตัวเราเอง ของคู่อีกแล้ว ดีหรือไม่ดี ดีหรือชั่ว สุขหรือทุกข์ พอใจหรือไม่พอใจ...มันเป็นของคู่ทั้งนั้น โลกนี้เป็นของคู่ นะ

แต่ธรรมะนี้ “ธรรมารุช” ถ้าเรามีธรรมะขึ้นมาเป็นธรรมารุช

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียดลออกมานะ เสียดลจากของคู่ออกมา เพราะองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้นำครอบครัวไว้ เป็นกษัตริย์เป็นผู้นำครอบครัวแล้วเสียดลออกมา การเสียดลออกมาก็เพื่ออะไร นี่หาของที่เป็นหนึ่งเดียว หนึ่งเดียวที่ไหน?

ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธิต่างๆเขาสอนอะไรกัน เขาสอนสมบัติ ๘ สิ่งทีสมบัติ ๘ สิ่งทีทรมานตน นี่คิดกันไปเรื่อยแปดคนว่าทรมานตน ทรมานกิเลส ทรมานตน ก็ไปทรมาน สิ่งทีทรมานตน ดูเขาละเมิดกฎเขาทั้งกฎเขา มันละเมิดแล้วมันได้อะไรขึ้นมา สิ่งทีเป็นวัตถุ ในเมื่อองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ก็ต้องลองผิดลองถูกเป็นธรรมดา สิ่งทีธรรมดาเพราะแสวงหา ความแสวงหาของโลก ความแสวงหาของความคิด มันคิดได้ขนาดนั้นนะ คิดว่าสิ่งนี้กระทำแล้ว มันจะเป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม แล้วมันไม่เป็นธรรมหรือ มันไม่เป็นธรรม

แม้แต่มาประพฤติปฏิบัติกันนี้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่แล้วนะ ธรรมวินัยในพระไตรปิฎกมีอยู่แล้ว เรามาประพฤติปฏิบัติต่างๆ ที่มันมีแผนที่เครื่องดำเนิน ครูบาอาจารย์ ก็ชี้นำอยู่ แต่เราก็ตีความผิดของเราไปจนได้ ทั้งๆ ที่ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พิสูจน์แล้วนะ พิสูจน์มาแล้วจากใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของที่พิสูจน์แล้ว ของที่ทดสอบแล้ว เราไม่ต้องพิสูจน์ซ้ำว่าจริงหรือไม่จริง แต่ต้องชำระกิเลสไป

ถ้าชำระกิเลส ของที่เป็นของคู่ในหัวใจทำให้เป็นหนึ่งเดียว ถ้าทำให้เป็นหนึ่งเดียวได้นะ จิตเป็นเอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น ถ้าจิตเป็นหนึ่ง จิตมีเป็นหนึ่ง เป็นหนึ่งเพราะอะไร เป็นหนึ่งเพราะการกระทำ ไม่ใช่เป็นหนึ่งเพราะลอยมาจากฟ้า เป็นหนึ่งลอยมาจากที่อื่นต่างๆ ไม่มี ในการประพฤติปฏิบัติมันต้องลงทุน นี่ประพฤติปฏิบัติไปเอากิเลสมาประพฤติปฏิบัติ ไม่ได้ลงทุนอะไรเลย

ว่าวิปัสสนาไป ความคิดเพื่อเจอไปอย่างนั้นว่าเป็นวิปัสสนา นี่สิ่งที่กิเลสออกหน้า พอกิเลสออกหน้าการกระทำมันก็เป็นกิเลสไปทั้งหมด เพียงแต่ว่ามันตรีกในธรรม

เราเกิดเป็นชาวพุทธ วันวิสาขบูชา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนา เป็นเจ้าของนะ เป็นเจ้าของที่รื้อค้นขึ้นมา เป็นเจ้าของแล้ววางธรรมวินัยไว้ด้วยเมตตากรุณาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้แล้ว นี่ สิ่งนี้มันเป็นความจริง

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติมันจะเป็นความจริงของเราไหม ไม่เป็นความจริงของเราเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เราทำนี่ สิ่งที่มีตัวอย่างมีแบบอย่าง แต่เราทำของเราด้วยความเห็นของเรา มันไม่ได้จำกัดเรา ไม่ได้ขัดเกลากิเลส แล้วเวลาทำอะไรก็อ่อนแอ ทำสิ่งใดก็ได้ ทำสิ่งใดก็เป็นความทุกข์ไปหมดเลย เวลากิเลสมันเป็นทุกข์ที่มันชี้หัวอยู่นี่ไม่บอกว่ามันเป็นทุกข์ สิ่งที่มีเป็นทุกข์อยู่ มันเป็นทุกข์นะ นี่คือสังขาร

“ปรมัตถ์สัจจะ” เวลาปฏิบัติธรรมนี้มันพูดปรมัตถ์สัจจะ มันพูดแทงหัวใจของเรา ไม่ใช่พูดด้วยความโมโหโทโสนะว่าสิ่งนั้นเป็นกิเลส ไม่ต้องทำอะไรเลย แล้วไม่ต้องทำอะไรเลย มันก็บอกว่าจะไม่ต้องทำอะไรเลยก็นอนเป็นตัวนอนสิ ไม่ต้องทำอะไรเลย...มันต้องทำ ตั้งสติหรือนั่งสมาธิหรือนั่งไม่กระดิกเลยนะ หายใจเข้าหายใจออกตัวนิ่งอยู่เลยนะ แล้วหัวใจมันสงบไหม

การกระทำทำจากภายใน กระทำจากหัวใจ ไม่ใช่ทำจากภายนอก ทำจากภายนอกมันเป็นไปไม่ได้ “ภายนอก” คูณ ของคู่...ของคู่...ความคิดกับจิต ไปทำกันที่ความคิดมันไม่ได้ทำที่จิต

แล้วไปทำที่จิตทำอะไร? ถ้าทำที่จิตมันก็ต้องวางพื้นฐานของมันเข้ามาก่อนสิ ให้มันรู้จักจิต รู้จักจิต

จิตคืออะไร? จิตมันเป็นหนึ่งเดียว แต่ความคิดมันซอกซอนอยู่ภายในจิตนะ อนุสัยมันนอนเนื่องมา ความคิดจากข้างนอก ความคิดอย่างหยาบ ความคิดอย่างกลาง ความคิดอย่างละเอียด ความคิดมันมีหลายชั้นหลายชั้นนะ

ความคิดของเรา ดูคิดอย่างหยาบๆ ขึ้นมา คิดออกมา การกระทำออกมาเมื่อคิดออกไปแล้ว แล้วคิดนอนเนื่องไปกับใจละ ถ้าจิตมันนอนเนื่องไปกับใจมันก็ยังมีความคิดซอกซอนมาในหัวใจ ถ้าอนุสัยนอนเนื่อง เราไม่รู้ตัวเลยนะ เราไม่รู้ที่เราจะคิดอะไรเลย แต่มันมีข้อมูลออกมาแล้ว...มันน่ากลัว แล้วมันเป็นหนึ่งใหม่ มันไม่เป็นหนึ่งหรอก แล้วใช้ความคิดอย่างนี้ออกไปวิปัสสนา วิปัสสนาไม่ลงทุน ไม่ต้องลงทุน จับฉวยอะไรขึ้นมาก็เป็นประโยชน์กับเรา คนที่จับฉวยอะไรเป็นประโยชน์กับเรามีแต่หมอชีวกใจ

หมอชีวกไปเรียนกับอาจารย์ของตัวเองแล้วอยากกลับบ้านมาก อยากกลับบ้าน หมอบอกว่าเรียนยังเรียนยังไม่จบก็ให้ศึกษามาเรื่อย จนถึงที่สุดให้ออกไปบริเวณบ้าน ๑ กิโลเมตรหรืออย่างไรให้หาว่าสิ่งใดบ้างที่มันไม่เป็นยาเลย เดินไปรอบ..ไม่มี ให้ไปเก็บใบไม้หรือเก็บสมุนไพรอย่างใดอย่างหนึ่งมาบอกว่ามันไม่เป็นยา เดินหาขนาดไหนก็หาไม่ได้ หาอย่างไรก็หาไม่ได้ เพราะทุกอย่างมันเป็นไปหมดเลย นี่คนมีปัญหา สิ่งใดมันก็เป็นยามันเข้าเครื่องยาได้หมดเลย กลับมาหาอาจารย์บอก

“หาไม่ได้เลย”

“ถ้าอย่างนั้นเธอเรียนจบแล้ว”

นี่นักปราชญ์คนที่รู้จริง สิ่งใดที่มันเป็นประโยชน์มันจะใช้เป็นประโยชน์ได้หมดเลย แต่นี่มันกิเลสในหัวใจ แต่เอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอ้างอิงว่า “สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ สิ่งนั้นเป็นประโยชน์” แล้วมันเป็นจริงไหม ถ้ามันเป็นจริงกิเลสมันต้องถลอกปอกเปิกไปข้างสีในหัวใจ แล้วกิเลสมันถลอกปอกเปิกไปข้างใหม่ ปฏิบัติตามันก็มีแต่สิ่งที่ไปสะสมกันไว้ สิ่งที่เป็นตรรกะวางไว้อย่างนั้นนะ นี่ปฏิบัติธรรมใจ ปฏิบัติธรรมโดยความเป็นของคู่ ของคู่มันเป็นผสมพันธุกัน มันผสมพันธุแล้วมันก็เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมา

สิ่งที่ เป็นของคู่ ความคิดกับใจมัน เป็นของคู่ แล้วเอาความคิดนั้นนะ เอาความคิดสิ่งที่ เป็นจิต สิ่งที่เป็นจิตเป็นพลังงานเฉยๆ แล้วความคิด แล้วคิดออกไปวิปัสสนา ออกไปว่าสิ่งนั้นเป็นการปฏิบัติธรรม...มันปฏิบัติธรรมโดยกิเลส ทั้งๆ ที่ธรรมะนี้มีอยู่นะ ธรรมะที่เป็นเอโกธัมโม

“รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง” แต่เรามาเอารสของกิเลสอ้างอิงธรรม “ว่างๆ ว่างๆ” ว่างกันเป็นสภาวะแบบนั้นมันจะว่างมาจากไหน “มันสบายๆ” สบายๆ อย่างนี้นะ คนที่เขาไม่ทำบุญกุศลมาเขาก็สบายของเขาเนะ ชีวิตของเขาเขาก็ไม่เดือนร้อนของเขา ความรู้สึกของเขาก็เป็นกลางๆ อยู่อย่างนั้นนะ สิ่งนั้นไม่เป็นความสบายหรือ

สิ่งที่คิด คุณ ดูอย่างคนขาดสติ เขาเข้าไปอยู่โรงพยาบาลผู้เสียสติ เขาสบายของเขาไหม สบายอย่างนั้นมันสบายอย่างไม่มีสติ สบายอย่างนั้นเขาไม่รับรู้อะไรเลย ไม่รับรู้แล้วมันเป็นธรรมได้อย่างไร นี่ธรรมะไร้เดียงสา ไร้เดียงสา ผู้ไร้เดียงสาสะอาดบริสุทธิ์...ไม่ใช่ สะอาดบริสุทธิ์มันต้องไม่มีทวารวะ ไม่มีตัวภพ ไม่มีผู้ได้รับผิได้รับชอบอีกแล้ว

แต่คนที่ขนาดไร้เดียงสาขนาดไหน คนที่ขาดสติขนาดไหน เขายังต้องเวียนตายเวียนเกิดไป การเวียนตายเวียนเกิดไป คุณ วัฏฏะกับใจ มันเป็นวัฏฏะมันหมุนไป มัน เป็นของคู่ เพราะมันมีตัวจิต มันมีตัวไปเกิด มีตัวสถานที่ มีสิ่งที่ เป็นของคู่ไปตลอด ถ้าของคู่ยังมีการของคู่ยังมีการผสมพันธุกันอยู่ มัน เป็นของคู่มันต้องเป็นไปตามธรรมชาติของมัน

แต่ถ้าเป็นหนึ่งเดียวละ เอโกธัมโม หนึ่งเดียว หนึ่งเดียวมันเป็นภพ มัน เป็นภพถ้าไม่ได้ทำลายมัน มันก็ไม่ใช่ธรรมขึ้นมาหรือ มันไม่ใช่ธรรมขึ้นมาแต่ก็ต้องแสวงหา ต้องมีการลงทุนไป การประพฤติปฏิบัติมันต้องมีทุนมีรอนสี ถ้าไม่มีทุนมีรอนเลย การทำไปโดยหัวใจ โดยกิเลสอย่างนี้ มันจะเป็นธรรมขึ้นมาได้อย่างไร มันไม่ใช่ธรรมขึ้นมาเพราะความเห็นผิดของเรา

ถ้าความเห็นถูกของเรา เราทำตามข้อเท็จจริง ตั้งสติไว้ ถ้ามีสติไว้นะ จะกำหนดอะไรก็ได้แล้วแต่ มันมีสติสัมปชัญญะ ถ้ามีสติไว้นี้มันกำหนดขึ้นมา มันจะรู้จับผิจับถูก จะเห็นผิเห็นถูกของการกระทำ นี่สติตามมันไป มันจะผสมกันอย่างไร มันจะประสานกันอย่างไรในความคิดกับจิต กำหนดพุทโธก็ได้ ทำสิ่งใดก็ได้ ถ้ากำหนดพุทโธเอาจิตเกาะไว้เลย ไม่ต้องผสม เอาจิตเกาะมัน จิตเกาะคำปริกรรม จิตเกาะพุทโธไว้

ถ้าจิตเกาะพุทโธไว้ เพราะพุทโธมันจะเกิดได้อย่างไร “พุทโธ” ในพุทธานุสติในพระไตรปิฎกมันก็เป็นหนังสือเป็นอักษรเท่านั้นนะ พุทโธมันจะเกิด เกิดเพราะเรากำหนด เรากำหนดพุทโธ พุทโธมันถึงเกิดกับเราใช่ไหม กำหนดพุทโธสะท้อนถึง ๓ โลกธาตุ พุทโธ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน วันวิสาขบูชา พุทโธ พุทธะ คิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเกิดมาจากใจ แล้วใจนี้มันครอบ ๓ โลกธาตุ เพราะมันเกิดใน ๓ โลกธาตุนี้ แล้วพุทโธขึ้นมา เทวดา อินทร์ พรหม เขาก็สรรเสริญ เขาก็บูชาด้วย นี่พุทโธมันสะท้อนหมดนะ แต่เราพุทโธไม่จริง คนไม่จริงมันได้ของไม่จริง ทำแบบรูปๆ คล่าๆ นี่สิ่งที่สุขเอาเผากิน ถ้าสุขเอาเผากินมันก็ได้ผลที่สุดเอาเผากินไง มันจะล่มสลาย มันจะไม่เป็นประโยชน์กับตัวเองทั้งหมดเลย

ปฏิบัติบูชา...ใช่ ถ้าปฏิบัติบูชานี้ได้บุญไหม

ทำบุญร้อยพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง

ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่ง

สมาธิที่ไม่เป็นปัญญาขึ้นมา มันก็ไม่เกิดวิมุตติญาณทัสสนะขึ้นมาหรอก

ถ้าเกิดวิมุตติญาณทัสสนะขึ้นมาเพราะอะไร เพราะความเป็นจริงสิ เพราะธรรมชาติเป็นของจริงอยู่แล้ว เวลาองค์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือคัมภีร์ขึ้นมากราบธรรม กราบธรรม ธรรมมันอยู่ที่ไหน? ธรรมมันมีอยู่แล้ว องค์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นในภทรกับเป็นองค์ที่ ๔ พระพุทธเจ้าตรัสรู้มา ๔ องค์แล้วนะ จากองค์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเป็นองค์ที่ ๔ แล้วองค์ที่ ๕ จะมาตรัสรู้อีกต่อไป

ถ้าไม่ตรัสรู้ พระพุทธเจ้าก่อนหน้านี้ตรัสรู้อะไร พระศรีอริยเมตไตรยกำลังจะตรัสรู้อะไร มันมีอยู่แล้ว มันมีอยู่แล้ว เพียงแต่ปัญญาของคนมันหยาบ มันเข้าไปถึงไม่ได้ การเข้าถึงได้มันต้องมีพื้นฐาน พื้นฐานของความสงบของใจ ถ้าพื้นฐานความสงบของใจ การลงทุนลงแรงเราทำให้มันเป็นความสงบเข้ามา มันก็ต้องลงทุนลงแรงด้วยการกระทำของเรา

สิ่งที่การกระทำของเรา อดนอนผ่อนอาหาร ธาตุชั้น ธาตุชั้นที่มันมีกำลังมันก็เหยียบทับหัวใจ แล้วเราจะทำอะไรให้ธาตุชั้นนี้มันอ่อนลง อ่อนลง การอ่อนลง ธาตุชั้นมันอ่อนลงกิเลสมันก็อ่อนไปด้วย กิเลสมันอาศัยธาตุชั้นนี้ออกหาเหยื่อออกหากิน “ออกหาเหยื่อนะ” เหยื่อทั้งเรา

ด้วย เราก็เป็นเหยื่อของมัน ชีวิตนี้ก็เป็นเหยื่อของมัน แล้วความรู้สึกความคิดก็เป็นเหยื่ออีก มันอาศัยนี้เป็นเหยื่อพาดพิงไปข้างนอก

แล้วถ้าตั้งสติเข้ามา ย้อนกลับเข้ามา ถ้าย้อนกลับเข้ามา นี่ปรมาัตถ์ธรรม ปรมาัตถ์ธรรมอยู่ที่ไหน ปรมาัตถ์ธรรมอยู่ในพระไตรปิฎกหรือ ในพระไตรปิฎกเป็นปรมาัตถ์ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้าต่างหากละ ปรมาัตถ์ธรรมของเราละ สัจจะความจริงที่มันเกิดขึ้นมา มันถึงเป็นความจริง มันจะเป็นหนึ่งเดียว เป็นหนึ่งขึ้นมาก่อน เป็นหนึ่งขึ้นมาแล้วออกใช้ปัญญา ถ้าออกใช้ปัญญา ปัญญามันเกิดมาจากไหน ปัญญาที่เป็นโลกุตระปัญญา ปัญญาเกิดขึ้นกับจิตมันสงบขึ้นมาแล้วมันย้อนออกไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสัจจะความจริง

แต่ขณะที่จิตมันไม่สงบเข้ามา แต่พอมันเห็นขึ้นมามันเห็นโดยสัญญา คาดการณ์คาดหมายกันไป ถ้าคาดการณ์คาดหมายกันไปมันก็ไปตะครุบเงาเพราะมันเป็นเงาใจ เพราะคาดการณ์คาดหมายมันเป็นสัญญา สัญญาเป็นอะไร สัญญาเป็นขั้น ขั้นเป็นความคิด ขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นความคิด แล้วความคิดกับจิตมันเป็นของกลุ่ม...จิตไม่เป็นหนึ่ง

ถ้าจิตไม่เป็นหนึ่งมันทำงานขึ้นไป มันก็ทำงานด้วยความเป็นของกลุ่ม มันก็มีผลต่อเนื่องกันไป ถ้าจิตเป็นหนึ่งละ ถ้าจิตเป็นหนึ่งการเป็นหนึ่งมันต้องลงทุน การลงทุนนี้สำคัญมาก เพราะการลงทุนคือความตั้งใจ เป็นการเพียรชอบ ถ้าการไม่ลงทุนเป็นความเพียรเหมือนกัน ลักแต่ว่าทำกันไปเป็นความเพียร ความเพียร...มันมีจลาหมคนะ

มรรคนี้มีสัมมาและมิจฉาทังคู่

ถ้ามรรคเป็นมิจฉาขึ้นมามันก็เป็นกิเลสแทรกเข้ามา กิเลสมันแทรกเข้ามา แม้แต่เวลาจิตสงบเข้ามา วิปัสสนาไปแล้วกิเลสมันยังแทรกเข้ามาเลย ถ้าแทรกเข้ามามันกำลังมันก็อ่อนลง การกระทำของเรามันก็ไม่สมประกอบ สิ่งที่ไม่สมประกอบขึ้นมาก็กิเลสมันก็แทรกขึ้นมา แล้วทำขึ้นไป มันก็ขาดตกบกพร่อง มันจะอึดเต็มขึ้นมาเป็นไปไม่ได้

แล้วนี่มันก็เสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เจริญแล้วเสื่อมถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ เราจะต้องทดสอบ ทดสอบ...คนยังมีทิฏฐิมานะยังเชื่อมั่นตนเองขนาดไหน

“มันก็จริง มันก็ดี มันก็ว่าง มันก็เป็นไป มันก็มีอารมณ์ความรู้สึกที่ดี”

นี่เสียเวลาเป็นปีๆ เสียเวลาจนขนาด...ถ้ายังมีสติสัมปชัญญะอยู่ การรักษาสถานะของใจอย่างนี้อยู่ มันยังมีโอกาสวิปัสสนาต่อไปหรือมีโอกาสภาวนาต่อไป แต่ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา เวลามันเสื่อมนะ เวลามันเสื่อม คุณติ “จิตเสื่อม” คนภาวนามาทุกคน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมาถ้าไม่เคยเผชิญกับการจิตเสื่อม คนนั้นไม่เคยภาวนา คนภาวนาจิตมันเจริญแล้วไม่มีเสื่อมมันเป็นไปได้พลังงานอะไรใช้แล้วไม่มีหมด ไม่มีหрок จิตมันเจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม

ขนาดประพฤติปฏิบัติใหม่ วัดพื้นฐานการทำใจให้สงบ มันเจริญแล้วเสื่อมตลอดเวลา ถ้ามันเสื่อมไปโดยที่ดูภาวะเราไม่พอ เราน้อยเนื้อต่ำใจ มันก็เลิกไปเลย แต่ถ้ามันไม่เลิกไปเลยมันต่อสู้ ต่อสู้ด้วยความเป็นมิจฉา ต่อสู้ไปด้วยความไม่ถูกต้อง ข้อเท็จจริงคือกิเลสมันแทรกเข้ามา มันก็ทำให้เราเนิ่นนานเนิ่นช้าเสียเวลาไปตลอด

แต่ถ้าเราสลัดทิ้งเลย แล้วเราลองทำตามข้อเท็จจริง ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง “ข้อเท็จจริง” ฟังสิ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” เหตุการณ์กระทำที่ถูกต้องผลของมันจะผิดไปได้อย่างไร

ผลมันไม่ผิดหрок ถ้าเหตุมันถูกต้อง ต้นเป็นตรง ต้นไม่คด ถ้าต้นมันคดมันจะส่งผลไปได้อย่างไร ต้นมันตรงมันต้องชี้ตรงเข้าไปถึงใจเรา ถ้าต้นมันตรงนะ ต้นมันตรง เราเชื่อสัจย์กับเรา เราทำตามข้อเท็จจริง แต่ไม่ใช่อย่างนั้น นี่เอากิเลสมาอ้างก่อน

“อย่างนี้เป็นปัญญา การปฏิบัติอย่างนี้เป็นระดับปัญญาชน”

ไอ้ปัญญาชนมันชนะไง มันชนกับกิเลส มันรู้สึกตัวมันมาผสมกันนะ “ของคู่” ความทกฐิ มาณะกับใจมันผสมกัน แล้วออกยึดเป็นทกฐิมาณะความเห็นของตัว แล้วว่าอ้างว่าเป็นปัญญาชน... นั่นทกฐิมาณะนะ นั่นกิเลสของเรามันจี๋หั่วแล้วนะ มันจี๋หั่ว ปฏิบัติแบบปัญญาชนต้องมีปัญญา ปัญญาอย่างนี้มันปัญญาภิเลส กิเลสต่อให้ตกหลุมมันแล้วยังไม่รู้สึกรู้ตัวว่าตกหลุมมันนะ ล่อให้ออกไปจนตกหลุมมันไปแล้ว

แต่พอเราตั้งใจ เราตั้งสัจจะของเรา เราไม่คิดอะไรเลย เพราะเราต้องการพลังงานเฉยๆ เราไม่ต้องการใช้ปัญญาอะไรเลยทั้งสิ้น เพราะปัญญามันเกิดตอนนี้นั่นก็เป็นโลกีย์ปัญญา ถ้าเราตั้งใจของเรา เราก็เอาใจของเรา เอาความรู้สึกกำหนดไว้ พุทโธ พุทโธ พุทโธ แล้วพุทโธกับความคิดมันต่างกันอย่างไร พุทโธกับความคิด พุทโธ พุทธานุสติ พุทธานุสติมันพุทโธขึ้นมามันย้อนกลับมาที่

ใจ แต่ถ้าความคิดขึ้นไปมันมีอารมณ์ความรู้สึกใช้ใหม่ คิดเรื่องบวก เรื่องลบ เรื่องคุณ เรื่องหาร พอคิดเรื่องบวกลบคุณหาร ก็ค่าของมัน ค่าของมันมันก็สืบต่อไป นี่พลังงานมันส่งออกหมด

แต่ถ้าเวลาเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ทำไม่ปัญญาอบรมสมาธิได้ เพราะปัญญาอบรมสมาธิมันไม่ได้คิดต่อเนื่องออกไปว่ามีลบ มีหาร มีบวก มีคุณ แล้วมีผลตอบแทน-ผลตอบรับ เสียใจ-ดีใจไปกับเขา แต่ขณะที่มันใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญามันควบคุมไป สติมันควบคุมความคิดนี้ออกไป ตามความคิดนี้ออกไป ความคิดพอกิดถึงมันสุดของมัน คุณติ คนเรามันคิด เวลาความคิดของเราที่มันเกิดขึ้นมา นี่ของคู่

ความคิดมันเกิดจากไหน?...ความคิดมันเกิดจากใจ

แล้วเวลาใจมีสติ สติมันคืออะไร สติคือธรรม...มรรค ๘ มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา แล้วสติมันควบคุมมันตามความคิดนั้นไป ตามความคิดไป พอตามความคิดไป ความคิดมันหยุดได้ หยุดได้เพราะอะไร หยุดได้เพราะจิตมันมีสติมันก็รู้มันก็เห็น แต่เดิมเวลาความคิดที่มันหมุนไป ทุกคนเวลาประพฤติปฏิบัติมันลงไปหมด “เอ๊ะ! ความคิดมันเป็นอย่างไร นามธรรมเป็นอย่างไร สิ่งที่เป็นเป็นนามธรรมมันเป็นอย่างไร” เพราะอะไร

เพราะความคิดเป็นเราไง ความคิดเป็นเรา “ของคู่” ระหว่างจิตกับขันธ์ แล้วมันคิดขึ้นไปมันไปกับความคิด ความคิดมันก็ส่งออกไปหมดเลย แต่ถ้ามันเป็นปัญญาเข้ามา ปัญญามันคิดขึ้นมา มันตามความคิดไป เพราะมันยังย้อนไม่เป็น เริ่มต้นมันย้อนไม่เป็นหรือ มันย้อนไม่ได้ ทวนกระแสไม่เป็น เพราะถ้าทวนกระแสเป็น เราก็เป็นพระอรหันต์กันหมดแล้วสิ นี่มันทวนกระแสไม่เป็นเพราะมันเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติ น้ำต้องไหลลงต่ำ ความคิดมันส่งออกเป็นธรรมดา

สิ่งที่ความคิดส่งออกเป็นธรรมดา แต่เพราะมันมีธรรมใจ เพราะมีองค์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมในวันวิสาขบูชาวันนี้ไง ในวันวิสาขบูชาพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว พระพุทธเจ้าวางธรรมไว้แล้ว พระพุทธเจ้ามีธรรมจักรไว้แล้ว มันมีกิจญาณ สัจญาณ สัจจะความจริงมันมีอยู่แล้ว “กิจญาณ” กิจที่มันเป็นญาณ กิจที่เป็นกระแสที่ย้อนกลับมันก็มีอยู่แล้ว แต่มีอยู่ในใจขององค์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่มีอยู่ในพระไตรปิฎก

ในพระไตรปิฎกมันเป็นวิชาการ มันเป็นอักษร มันเป็นคำเขียน มันเป็นวิธีการใจ มันเป็นทฤษฎีใจ แต่ความจริงมันคือใจของเรา ไปอ่านเป็นความรู้สึกมันก็ส่งออก คุณิตาเราอ่านหนังสือใช้ใหม่ เราอ่านเข้าไปในสมอง สมองมันคิดว่าถูกหรือผิด นี่มันส่งออกไป

แต่ถ้าเวลาเราทำของเราขึ้นมา ทฤษฎีก็วางไว้ในพระไตรปิฎก กราบธรรมนะ กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบธรรม กราบวินัย กราบทั้งนั้นนะ ลงใจหมด แต่ประพฤติปฏิบัติกิเลสมันจี๋หัวเราอยู่ เราต้องการปลดกิเลสที่มันคล้องคอเราอยู่ ปลดแอกกิเลสที่มันจี๋หัวอยู่นี้ ถ้ามันจะเป็นสมาธิขึ้นมา มันก็เป็นสมาธิที่เรา ถ้ามันเป็นปัญญาขึ้นมาปัญญาที่ว่าสุดมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา มันก็ให้ค่ากันไป

“ความคิดอย่างนี้เป็นสุดมยปัญญา ความคิดอย่างนี้เป็นจินตมยปัญญา ความคิดอย่างนี้เป็นภวานามยปัญญา”

มันสวมรอยหมด ธรรมะบังเงา กิเลสมันบังเงาอยู่ เห็นใหม่มันเป็นคู่หมด มันเป็นคู่เพราะอะไร เพราะพลังงานมันเป็นคู่ มันผสมกันแล้ว มันออกผลเป็นความลึกลงลึก ออกผลเป็นการเลินเล่อ ออกผลจนว่ามันไม่เข้าถึงใจ แล้วก็ถึง “นามธรรมเป็นอย่างนี้ นามธรรมจับต้องไม่ได้ นามธรรมเป็นอย่างนี้ มันว่างเพราะนามธรรม อย่างนี้เป็นนิพพาน”

แต่ถ้ามีสติ สติตามความคิดไป มันเห็นคุณเห็นโทษนะ เห็นโทษว่าความคิดมันเกิดจากจิต แล้วมันก็ทำลายจิต ทำลายจิตเพราะอะไร เพราะมันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ตัณหามันลั่นฝิ่ง นิสัยของคน ความชอบของคนมันลั่นฝิ่ง ลั่นฝิ่งออกไปด้วยความคิด ความคิดมันคิดออกไป มันลั่นออกไป มันออกไปกินเหยื่อ ออกไปยึดมันถือมัน ออกไปเอาแต่โทษภัยมาเหยียบย่ำหัวใจ ยังไม่รู้สีกตัว ยังสะใจ ยังพอใจ ความคิดยังทูลูมิมานะว่าฉันเก่ง ฉันรู้...มันไปรู้อะไร?

มันไปรู้เรื่องของคนอื่น ไปรู้เรื่องของความคิด มันไปรู้เรื่องของใจใหม่ มันรู้เรื่องของจิตที่มันสงบใหม่ มันรู้เรื่องของจิตที่มันพลิกแพลงขึ้นมาที่มันจะชำระล้างมัน มันทำได้ใหม่...มันไม่รู้อะไรเลย ไปจำธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันเป็นปริยัติทั้งหมด มันไม่เป็นภาคปฏิบัติหรอก ถ้ามันเป็นภาคปฏิบัติ ปฏิบัติก็เป็นปฏิบัติโดยความไม่รู้ทำ ปฏิบัติโดยกิเลสมันบังเงา มันก็เลยเป็นของคู่ไปตลอดเลย มันไม่เป็นหนึ่ง ไม่เป็นเอกัคคตารมณ์ ไม่เป็นจิตตั้งมั่น ไม่เป็นการกระทำเข้ามาในหัวใจ

แต่ถ้าเราตามของเราไป มันเห็นโทษหมดคนนะ ถ้ามันไม่เห็นโทษ มันจะไม่เข้าใจหรือกว่า ปุถุชนเป็นอย่างไร กัลยาณปุถุชนเป็นอย่างไร “ปุถุชนคนหนา” เพราะคนหนา เพราะคนไม่เข้าใจ เพราะคนมันถึงเป็นเหยื่อไง ก็เลสมันถึงลั่นฝ่งออกไป ลั่นตัดหาลั่นออกไป ลั่นหัวใจ ลั่นออกไป จนลามไปทับถมคนอื่น คุณิ เวลาภูเขาไฟมันระเบิด ลาวามันไหลมา มันทับคนตายหมดคนนะ

ไอ้เนี่ยความคิดมันทับเราวันแล้ววันเล่า แต่เป็นนามธรรมอีกล่ะ เวลาบอกนามธรรมจับต้องไม่ได้ ไม่รู้ แล้วเวลาเป็นนามธรรมที่มันข่มขี้เรากล่ะ มันข่มขี้เรา มันทำให้เราจนตรอกมัน นี่นามธรรมอย่างนี้ ไม่มีใครเห็น แต่พอจิตมันไปเห็น สติปัญญา มันเข้าไปจับต้องได้ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ สิ่งที่ปัญญาอบรมสมาธิเห็นหยุดได้ ธรรมคามันหยุดอยู่แล้ว โลกนี้ไม่มีอะไรคงที่หรอก ไม่มี ความคิดก็ไม่มีคงที่หรอก

ทุกข์ขนาดไหนนะ ถ้ามีสติสัมปชัญญะตามไป ทุกข์มันหายด้วยขันติก็มี ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะตามเข้าไป พอมันหยุด พอมันดับ พอมันหยุดมันดับ “เอ้อะ! เอ้อะ!” มันแปลกใจนะ แต่ก่อนเราจับต้องไม่ได้ เหมือนกับเรา มีคนขโมย มีคนทำร้ายเรา แล้วเราไม่รู้จักใครเลย แล้วพอเราไปเจอเข้ามันก็แปลก แต่คนที่เขาทำร้ายเรา มันจะเป็นคนข้างนอก มันยังเป็นเพื่อนฝูง เป็นคนรู้จัก เป็นโจรลักขโมย มันเข้าใจได้ เข้าใจได้เพราะเขาทำร้ายเรา มันเข้าใจได้

แต่เวลามันลั่นเข้ามา มันลั่นออกไป มันทำร้ายเรา เราไม่เคยรู้จักเลย แล้วเราไปเห็นเข้า มันช็อกนะ มันแปลกใจ โอ๊ะ! โทษมันอยู่ที่นี้ ความผิดมันอยู่ที่นี้ ความผิดไม่ได้อยู่ที่ข้างนอกเลย ข้างนอกมันเป็นเวรเป็นกรรม เป็นผลต่าง ผลประโยชน์ของเขา แต่ไอ้ที่มันคิดมากับเรา แล้วมันทำให้เราเจ็บช้ำน้ำใจ แล้วมันทำให้เราเอาตัวรอดไม่ได้ เราอยู่ในอำนาจของมัน นี่มันแปลกมาก มันแปลกมาก “เอ้อะ! เอ้อะ!” พอมันเอ้อะมันก็หยุด มันหยุดบ่อยเข้า พอหยุดบ่อยเข้า...เอาแล้ว

แต่เดิมเราไม่เคยรู้เลยว่าที่มาที่ไปมันเป็นอย่างไรมาก่อน แต่เดิมเรารู้ว่าเราศึกษาธรรม เราปฏิบัติธรรม เรารู้ธรรม เราเข้าใจธรรม มีความสุข มีความว่าง อันนี้มันว่างแบบปฏิเสฐ มันว่างโดยสัญชาตญาณ คนสัญชาตญาณนะ คนที่มีปัญญาแล้วขยับยั้งตัวเองได้มันก็ว่าง แต่พอมันเห็นสัจจะความจริงที่ตัดหามันลั่นฝ่ง มันมีความเข้าใจ แล้วพอมันเห็นเข้าหนสองหน มันก็เริ่มต่อเนื่องไปต่อเนื่องไป

ความต่อเนื่องการกระทำบ่อยครั้งเข้า มีความชำนาญ ชำนาญในวสี ชำนาญในการกระทำ พอชำนาญในการกระทำมันก็ควบคุมได้ง่ายขึ้น จิตมันจะคิดออกมา สติมันทันหมด พอมันทันหมดเข้าไป เห็นจนเห็นโทษ ทำจนเห็นโทษขึ้นมา เห็นโทษของมัน ถึงที่สุด มันคิดเพราะอะไร?

มันคิดมันต้องมีสิ่งเร้า มันต้องมีสิ่งกระทบกระเทือนมัน สิ่งกระทบกระเทือนมันเพราะอะไร ก็ค้นหาความทะยานอยากใจ ถ้ามันกระทบกระเทือน สิ่งนั้น...ความคิดก็คือความคิด ถ้ามีสติทันมันหยุดหมด สติทันหยุดหมด หยุดหมด หยุดเพราะอะไร แล้วสิ่งเร้ามันคืออะไร รูป รส กลิ่น เสียง ความที่รูป รส กลิ่น เสียง เพราะจิตมันหิว จิตมันไม่เข้าใจ อะไรผ่านมา อารมณ์ความรู้สึกวิญญาณอาหารมันกินอาหาร กินขั้น ๕ เพราะจิตขั้น ๕ นี้ของคู่ จิตกับขั้น ๕ พลังงานกับขั้น ๕ มันรับรู้กัน มันส่งต่อกัน มันรับรู้กัน มันก็ส่งต่อเนื่องกันไปตลอดเวลา

นี่พอมันเห็นโทษของรูป รส กลิ่น เสียง มันตัดได้นะ มันปล่อยได้ จนจิตนี้ตั้งมัน จิตนี้เป็นเอกัคคตารมณ์ จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว ไล่มันเข้าไป ไล่มันเข้าไป จนถึงจับจิตได้ ตัวจิตตัวกิเลสที่มันอาศัยสิ่งนี้อยู่ เพราะมันมีรูป รส กลิ่น เสียง มันล้นส่งไป ล้นส่งไปเพราะกิเลส แต่เพราะสติสัมปชัญญะนี้มันเป็นธรรม เป็นธรรมเพราะเป็นสมาธิธรรม เป็นสมณะ เป็นกรรมฐาน เป็นการต่อสู้ เป็นการกระทำของเรา เป็นการลงทุนลงแรง เพราะมีการลงทุนลงแรงของเรา เราถึงมีต้นทุน ถ้ามีต้นทุนขึ้นมา นี้ธรรมะมันจะก่อตัวขึ้นมาจากที่นี่

“หน่อของพุทธะ” หน่อของพุทธะมันผุดมาจากไหน หน่อไม้มันเกิดมาจากกอไผ่นะ หน่อไม้เกิดจากกอของมัน เกิดจากกิ่งก้านของมัน แล้วหน่อของพุทธะมันเกิดที่ไหน สิ่งของมันเกิดขึ้นมา อารมณ์ความรู้สึกมันเป็นหน่อของกิเลสหมดเลย หน่อของกิเลสมันกินไม่ได้นะ หน่อของกิเลสมันจะทิ่มแทงใจตลอดเวลา แต่ขณะที่ปัญญามันเกิดขึ้นมา หน่อพุทธะมันจะเกิดนะ มันจะเกิดออกมาเจริญขึ้นมาจากหัวใจของเรา จากหัวใจของเรานะ เพราะหัวใจของเรา สิ่งหัวใจ วิปัสสนาไป ถ้าจิตมันสงบเข้ามา กาย เวทนา จิต ธรรม

กายก็ไม่ไฉนเรา

เวทนาจี่สักแต่ว่าเวทนา

จิตมันเศร้าหมองฟ้องไต

ธรรมารมณ์ก็สิ่งที่กระทบนี้ไง

สิ่งกระทบมันเกิดจากอะไร? ก็เกิดจากจิต มันเป็นของคู่ จิตกับขันธ จิตกับความคิดมันกระทบกระทบกัน แล้วสังโยชน์มันร้อยรัดมันผูกมัดไว้ สิ่งที่ยึดมัดไว้มันก็เป็นความลังเล สงสัย เป็นความไม่เข้าใจ ทุกอย่างเป็นเรา ถ้าทุกอย่างเป็นเรา ทำอะไรไม่ได้เลย สิ่งที่เป็นเรา มันเป็นเราต่อเมื่อถ้าเป็นสัจจะความจริง ถ้าเป็นเรา เราก็ต้องเห็นจริง ความจริงของเรา ใจมันก็จริง อันหนึ่ง ความคิดมันก็เป็นจริงอันหนึ่ง ถ้าเป็นกาย กายก็จริงของกาย จิตก็จริงของจิต ทุกข์ก็จริงของทุกข์ ความจริงกับความจริงมันเข้ากัน

แต่นี้เริ่มต้น เริ่มต้นผิดหมด สักแต่ว่า สักแต่ว่า กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย สรรพสิ่งไม่ใช่เรา...มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นธรรมสาธณะ หัวใจเรายอมรับความจริงไหม ถ้าหัวใจเราไม่ยอมรับความจริง ของมันเป็นธรรมะคู่ ธรรมะคู่ ธรรมะคู่ระหว่างดีกับชั่ว ระหว่างธรรมะกุศล-อกุศล เดียวก็เป็นกุศล เดียวก็เป็นอกุศล มันก็ลังเลสงสัย ความลังเลสงสัยมันก็เป็นกลาง กลางขนาดไหน มันยังไม่ได้ชำระล้างเข้า เดียวมันก็ก่อตัวขึ้นมา เดียวมันก็ทำลายหัวใจของเราขึ้นมา

ในเมื่อเป็นของคู่ ของคู่ของผสม ของคู่มันเป็นของโลก ของคู่ไม่ใช่ของจริง ถ้าเป็นของจริงขึ้นมา สภาวะมันต่างอันต่างจริง มันสงบขึ้นมาแล้วมันวิปัสสนาของมันไป ถึงที่สุดแล้วมันต้องปล่อย ปล่อย ปล่อย ปล่อยเป็นตทังคปหาน เป็นการฝึกซ้อม เป็นการกระทำของมัน ถึงที่สุดมันต้องขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์

จิตกับสิ่งที่รู้จริงทำไมมันไม่เป็นอันเดียวกัน? เพราะจิตมันเป็นวิญญูณ ขันธ ๕ เป็นวิญญูณความรู้สึก เวลามันขาดขึ้นไป มันผสมกันไม่ได้ พอผสมกันไม่ได้มันก็ต่างอันต่างจริง ต่างอันต่างจริงโดยที่ไม่มีสังโยชน์ร้อยรัดไว้

สังโยชน์ร้อยรัดไว้ มันจะเป็นคู่ไปได้อย่างไร? เป็นของคู่-ไม่เป็นของคู่ จิตมันก็พ้นออกไป จากสัทธิกัฏฐิ จากความเห็นผิด ถ้าพ้นออกไปจากความเห็นผิด ผลของเรานะ ผลการกระทำมันรู้จริงเห็นจริงทั้งนั้นนะ พิจารณากายก็เป็นอย่างนั้น พิจารณาจิตก็เป็นอย่างนั้น นี่การลงทุนลงแรง เราต้องลงทุนลงแรงของเราก่อน สร้างสถานะของการที่จะวิปัสสนาขึ้นมา

“แล้ววิปัสสนาๆ สายตรง สายตรง”

เอาอะไรไปวิปัสสนา เอาอะไรไปทำ

“ก็คุณารูปลึกลับ ก็คุณารูป”

แล้วนามรูปใครไปเห็นมัน สิ่งที่เราใครเป็นคนรู้มัน แล้วสิ่งที่ปลดใครเป็นคนปลดมัน ปลดๆ สิ่งนั้น? มันต้องมีคนรู้คนเห็น คนปลด คนเป็นจากการกระทำ มันถึงจะเป็นความจริงขึ้นมา เพราะอะไร เพราะมันทำขึ้นมาเป็นความจริง เป็นสมบัติของเรา

“ปรมาตถธรรม” มันสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมาโดยการกระทำของเรา สิ่งสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมา คุณิ คุณาทำอาหาร เขาต้องมีการส่วนผสมของมัน เขาต้องทำให้มันสุกมาเป็นอาหารขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน มรรค ๘ ความดำริชอบ ความเพียรชอบ ความงานชอบ สมาธิชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ...ความชอบของมัน แล้วถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เวลามันวิปัสสนา มันสมุจเฉท ปหาน มันก็เป็นการปฏิบัติชอบ มันเป็นการกระทำที่ว่ากิเลสมันตายไปโดยชอบ แต่กิเลสมันตายไม่ชอบ “ไม่ชอบ” เพราะมันไม่สมควร เพราะมันไม่ชอบ คำว่า “ไม่ชอบ” ก็มันไม่ขาด มันไม่ขาด เดียวมันก็ติดกลับ การติดกลับ กรรมฐานมีวนเลื้อย ทุกข์ยากมาก

จิตเสื่อมในขั้นทำสมณะ มันก็เสื่อม เจริญแล้วเสื่อม เวลาทำสมณะ เวลาเจริญแล้วเสื่อมมันก็ต้องมีปัญหา คนถือศีลเขายังมีปัญหาเลย ถ้าไม่มีปัญหา ถือศีลโดยเถรตรง มันก็ถือศีลไปไม่ตลอด รอดฝั่งหรือ เพราะอะไร เพราะมันอุปสรรคไปหมด แต่ถ้าถือศีลโดยมีปัญหา “ศีล” อะไรควรและไม่ควร เพราะศีลขาด ศีลต่างพร้อย ศีลทะลุ ศีลมันก็ยังมีการกระทำของมัน แล้วถ้าเราไม่ทำอะไรเลย เราไปวิตกกังวลทำไม เราไปเกร็งทำไม ถือศีลก็ถือศีลโดยปกตินี้ไง ไม่มีเจตนา ไม่ทำอะไรเลย มันไม่ได้ทำผิดอะไรทั้งสิ้น สิ่งที่เกิดขึ้นเพราะอะไร เพราะเราควบคุมใจของเรา

ถ้ามันมีปัญหาขึ้นมา ถือศีลยังต้องมีปัญหา ปัญญาการใคร่ครวญ ขณะที่ทำประพฤติกปฏิบัติของมัน กำหนดพุทโธ พุทโธ กำหนดปัญญาอบรมสมาธิก็แล้วแต่ ถ้าจิตสงบเข้ามาบ้าง มันก็หัดฝึกใช้ปัญญา “หัดฝึก” คุณิ ลูกโค ลูกวัวเขาจะเอามาใช้งาน เขายังฝึกฝนมันมาเลย เขาเอามาไถนาได้ เขาเอามาเป็นประโยชน์ได้นะ นี่เป็นสัตว์มีคุณด้วย แล้วขนาดสัตว์มันยังฝึกได้ แล้วใจมันฝึกมันไม่ฝึก

พอไม่ฝึก มันกำหนดพุทโธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้าไป มันได้ใช้ปัญญาเลย มันทำซ้ำ ทำซากกิเลสมันรู้ทัน กิเลสรู้ทันมันก็สร้างภาพ มันก็ดักหน้า แต่ถ้าเราทำความจริงขึ้นมา เราทำตัจจะความจริงขึ้นมา พุทโธ พุทโธ มันสงบบ้าง เราก็ฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญหามันต้องฝึกต้องหัด

ปัญญาไม่ได้เกิดมาจากฟ้า สมาธิเป็นปัญญาเองไม่ได้ สมาธิก็คือสมาธิ แต่สมาธิที่เป็นฐานให้เกิดปัญญา มันจะเกิดวิมุตติญาณทัตตสนะ

ถ้าไม่มีสมาธิเลยปัญญาที่เกิดขึ้นมามันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาคู่ ปัญญาของกิเลสพาใช้ ปัญญาของใจ กิเลสที่อยู่ในหัวใจมันพาใช้ปัญญาอย่างนี้ แล้วปัญญาอย่างนี้มันก็เป็นสัญญา สัญญาเพราะอะไร เพราะมันเอาข้อมูลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตริก มาวิเคราะห์ มาวิจัย

ฉะนั้น ปัญญาความจริงเป็นโลกุตตรปัญญาขึ้นมา มันเป็นปัจจุบัน ถึงจะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กาย เวทนา จิต ธรรม แต่มันเกิดขึ้นเดิวนั้น มันเกิดขึ้นจากจิตที่มันเป็นเอกัคคตารมณ์ จิตที่ตั้งมั่น มันเป็นปัจจุบันธรรม มันเป็นปัจจุบัน มันเห็นเดิวนั้น มันช็อกเดิวนั้น มันช็อกกิเลสเดิวนั้นเลย เพราะกิเลสมันตามไม่ทัน กิเลสมันไม่เข้าใจว่าเราฝึกหัดปัญญามาบ่อยครั้งเข้าจนเจอสภาวะตามความเป็นจริง มันช็อกเพราะมันเห็นหน้าใจ เห็นหน้ากิเลส

เหมือนคนที่มีความบาดหมางกันมาตลอดไป แล้วมันเผชิญหน้ากัน เหมือนข้าศึกร้ายแล้วมาเผชิญหน้ากัน มันหนีไม่ทัน หนีไม่ออก นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อกิเลสมันเกิดขึ้นมา ในเมื่อกิเลสมันมีในหัวใจของเรา แล้วเราทำความสงบของใจเข้าไป มันเข้าไปเผชิญหน้ากัน สิ่งที่เผชิญหน้ากัน มันเข้าไปเห็นสภาวะแบบนั้น มันเป็นความจริงของมัน ถ้าเป็นความจริงของมัน มันก็เป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับเราคือการต่อสู้กับกิเลส การต่อสู้กับสัจจะความจริง

สัจจะความจริง สัจจะ อริยสัจจะ การต่อสู้มันก็เป็นมรรคญาณ เห็นใหม่ มันเป็นมรรคขึ้นมา พอเป็นมรรคขึ้นมา สัจจะความจริงขึ้นมา มันหมุนของมันเข้าไป สิ่งที่มันหมุนเข้าไปมันก็หมุนเข้าไปทำลายกิเลส นี่ความจริงมันเป็นอย่างนี้ ความจริงวิปัสสนามันจะเกิดเกิดอย่างนี้ ไม่ใช่ว่าคำก็วิปัสสนา สองคำก็วิปัสสนา...วิปัสสนาไม่เคยเกิด วิปัสสนาไม่ลอยมาจากฟ้า ปัญญาไม่เคยลอยมาจากฟ้าเลย ถ้าไม่มีการฝึกขึ้นมามันจะไม่เป็นวิปัสสนาขึ้นมา

แต่เราไปอ้างกันเองว่าเป็นวิปัสสนา เราไปอ้างสิ่งนี้เป็นวิปัสสนา สิ่งนี้เป็นการกระทำ...มันเป็นตรรกะนะ พอเป็นตรรกะนะ ถ้าเราไม่มีสตินะ แล้วเราทำตามสภาวะแบบนี้ไป “โค” รอยโคมันเดินไปมันมีรอยเท้ามันไป มันจะย่ำไปอย่างนั้นนะ อยู่กันอย่างนั้นนะ มันจะไม่ได้ประโยชน์อะไรขึ้นมาเลย มันจะชอยเท้าอยู่กับที่

แต่ถ้ามันเป็นวิปัสสนาขึ้นมา มันมีคนกระทำ มันมีการกระทำนะ มันไม่ใช่ช้อยเท้าอยู่กับที่ มันก้าวเดินเข้าไป มันก้าวเดินเข้าไป “ปัญญา” ปัญญาของชั้นโสดาบัน มรรคหายาบ มรรคละเอียด ปัญญาของชั้นสกิทา ปัญญาของชั้นอนาคา ปัญญาของชั้นพระอรหันต์ อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันละเอียดลึกซึ้ง ลึกซึ้งมาก ครูบาอาจารย์ที่ท่านผ่านขึ้นมา...

แม้แต่นาฬิกาที่มันเป็นมรรคญาณแล้ว มันยังละเอียดลึกซึ้งเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปเลย มันมี ตื่นมีลึกลับที่มันจะลงลึกเข้าไปในหัวใจนะ นี่ขนาดที่ว่ามันมีลึกลับอยู่ที่หัวใจ นั่นมันเป็นที่การกระทำ แต่ของเราขนาดประพาศปฏิบัติใหม่ เราก็ว่าสิ่งนี้ลึกลับ-สิ่งนี้ตื่น ลึกลับ-ตื่นมันเป็นการเปรียบเทียบ เราเอาความคิดเรา ดูความคิดดี เราคิดดีมากเลยคราวนี้ แล้วเราก็ดูซ้ำ เราใช้ทางวิทยาศาสตร์ทดสอบ พอคิดเข้าไปมันลึกซึ้งเข้าไปอีก ลึกลับ...มันจะลึกลับเข้าไปไหน มันก็เป็นระดับเดียวกัน มันเป็น สมมุติ ความคิดมันเกิดจากใจ มันจะเป็นปัญญาอะไร มันก็เป็นปัญญาโดยสมมุติทั้งนั้นนะ มันเป็น ปัญญาโลกใจ มันไม่เป็นปัญญาโดยธรรมหรือ

ถ้าเป็นปัญญาโดยธรรม มันลงลึกลงรายละเอียดเข้าไปในหัวใจ มันขุดมันถอน มันถอน รากถอนโคน ถ้ามันถอนรากถอนโคนขึ้นมา มันถอนกิเลสออกมา ถอนกิเลสจากใจ ดึงพรวด ออกมา

คูตี ตันไม้เราไปเล่มกิ่งมัน เล่มดอกมัน เล่มใบมันทั้งนั้นนะ นี่ตัดตันไม้เล่มที่ละใบสองใบ ตันไม้มันต้องตาย...เขาโค่นตันมันยังไม่ตายเลย เพราะรากแก้วเดียวมันกิ่งอกขึ้นมาใหม่ เดี่ยวมันก็ แตกขึ้นมาใหม่ เวลาเราประพาศปฏิบัติมันต้องถอนโคนมัน ถอนรากถอนโคนของกิเลสออกมา เลย แล้วตันไม้จะเกิดอีกไม่ได้เลย ในเมื่อถอนรากขึ้นมาแล้ว มันจะเกิดขึ้นมาอีกได้ไหม

แต่ถ้าเรา...คูหญ้าสิ เขาถากหญ้า เขาถากอะไร มันก็ขึ้นอยู่ทุกวัน ขึ้นอยู่สภาวะแบบนั้นนะ นี่โดยธรรมชาติ สิ่งที่เป็นวัตถุยังเห็นได้เลย แล้วสิ่งที่เห็นหัวใจ ที่เป็นนามธรรม นี่ไง เวลาองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาบอก “อืม! มันจะสอนใครได้อย่างไร” ถึงกับทอด ธุระเลยนะ มันจะพูดกันได้อย่างไร แต่ในเมื่อคนเราเกิด ๆ ตาย ๆ มันสร้างสมบุญญาธิการ มันมี การสร้างสมบุญญาธิการ การสร้างมา การสร้างหัวใจมา

“การสร้าง” คนมีปฏิภาณไหวพริบ คนมีจุดยืน คนที่เกิดมาอย่างนี้ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ สร้างสมมานะ ถ้าไม่มีการสร้างสมมานะ “คนเหมือนคน” คูตุ๊กตาสี เขาปั้นออกมาเหมือนๆ กัน

เลย เขาปั้นตุ๊กตามันจะเป็นอย่างนั้นหมดเลย...คนที่ต้องเหมือนกันสิ มันก็ต้องปั้นมาเหมือนกันสิ เวลาทำ มาปฏิบัติอ้างประชาธิปไตย ประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพเสมอกัน จะทำได้เหมือนกัน

“โลกๆ” เอาเรื่องโลกมาจับธรรมนะ เราจะโดนโลกหลอก โลกมันจะหลอกเราไปเรื่อยๆ โลกมันจะหลอกเราออกไป แล้วก็ว่าสิ่งนี้ที่ว่า ปัญญาชน ผู้มีปัญญา...อย่าเอาทฤษฎีมานะของโลกมา ข่มขี้ธรรม ถ้าเป็นธรรม มันต้องเป็นธรรมความจริงของมัน จะยากดีมีจนต่ำต้อยแก่ไหน ถ้าเขา ปฏิบัติตามความจริงของเขา เขาจะทะลุถึงหัวใจของเขา เขาจะทำใจของเขาพ้นจากกิเลสของเขา

สิ่งนี้มันเป็นสัจจะนะ แล้วมันทำได้ง่ายด้วย ทำได้ง่ายเพราะอะไร เพราะมันเป็นสิ่งที่ อานาจาสนาบารมีเขาสร้างของเขา มา เขามีความตั้งใจ เขามีการกระทำของเขา ถ้าการกระทำของ เขาจะ แล้วทำโดยความถูกต้อง ถ้าไม่มีวาสนาเข้ามา ทำขนาดไหนก็แล้วแต่ มันบิดเบือน บิดเบือน ตามความเห็นของเรา ความเห็นของเราต้องเป็นสภาวะแบบนั้น มันบิดเบือนของมันไปเรื่อย นี่ถ้า บิดเบือนไปเรื่อย ใครบิดเบือน? กิเลสกับใจมันบิดเบือน บิดเบือนก็ของคู่ไปหมดไป

โลกนี้เป็นของคู่กันนะ เราอย่าไปตื่นเต็นกับโลก

๑. เราขณะถือพรหมจรรย์ นักบวชเรา พรหมจรรย์นี้เพื่อใคร พรหมจรรย์นี้เพื่อจะไป แก้ทฤษฎีมานะของใคร พรหมจรรย์นี้จะไปสอนใคร...ถ้าคิดอย่างนี้นะ ภาวนาไป ๑๐ ปี ๒๐ ปีมันก็ อยู่อย่างนั้นนะ

“พรหมจรรย์นี้เพื่อเรา เราปฏิบัติเพื่อเรา” ถอนอัตตานุทฤษฎี ถอนความรู้สึกยึดมั่นถือมั่น ศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม สมาธิ ได้สมาธิมาก็อยากรู้ อวดรู้ว่าได้สมาธิ จะไม่จะอวด...มันเสื่อม หมดนะ ไม่ต้องไปโม้ไปอวดใครหรอก ของที่มันมีกับเรารักษาให้ดี รักษาของเราไว้ให้ดี ต้นทุน ของเรารักษาไว้แล้วเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาของเราให้เกิดขึ้นมาให้เรารักษา

“ตีเมือง” กับ “รักษาเมือง” ตีเมืองก็ว่ายากแล้วนะ ตีเมืองกว่าจะตีได้ ต้องกองทัพทุ่มเทกัน ยึดเมืองได้ รักษาเมืองไม่เป็น รักษาไม่ได้อีก

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ทำสมาธิก็แสนยาก แล้วยังจะไปคุยโม้โอ้อวดของเขา แล้วสมาธิมัน เสื่อมแล้วจะทำอย่างไร รักษาเมืองรักษาให้ดี สถิติ ที่ว่าเป็นสมาธิเพราะอะไร เวลาจิตมันเสื่อม ถ้าม มัน ถ้ามมันว่ามันเป็นสมาธิขึ้นมาเพราะอะไร เราตั้งใจอย่างไร เราฉันอาหารอย่างไร เราคุมสติ อย่างไร มันถึงได้ผลมาอย่างนี้ ถ้ามันได้ผลอย่างนี้ เราจะทำต่อไป เราจะฟื้นฟูมัน เราต้องทำให้

มากกว่านี้ ถ้ามากกว่านี้ละ เพราะทำขนาดนี้ มันเคยได้มา ก็เลสมันรู้ทันแล้ว การทำต่อไปต้องหนักแน่นไปกว่านี้อีก ถ้าหนักแน่นไปกว่านี้อีก รักขามัน รักขามัน พอรักขามันใช้ปัญญาฝึกมัน ฝึกมันให้ออกใช้ปัญญา ฝึกมันออกใช้ให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

ถ้ามันไม่เห็น...ไม่เห็น ราฟิ่งขึ้นมา ไม่เห็นกาย ให้ราฟิ่งขึ้นมา ถ้าไม่เห็นกายนะ นั่งสมาธิ ไปมันจะมีเวทนาใหม่ มันมีเวทนาหรือ เวทนามันต้องมี ถ้ามีเวทนา ถ้าจิตมันมีกำลังขึ้นมา มันจะต่อสู้อะไรได้ เวทนาเป็นเราใหม่ เวทนาจริงๆ มันไม่มีหรือ เวทนาจริงๆ ไม่มี ทีนี้ เวทนาไม่มีแล้วมีขันธ ๕ ได้อย่างไร ทุกข์-สุขเวทนามีได้อย่างไร ทุกข์-สุขเวทนาเป็นสัจจัตถุญาณ การสื่อความหมาย เวทนามันเป็นสมมุติ แต่สิ่งที่ถ้าไม่มีเพราะใจมันไม่รับรู้ ถ้าใจมันเข้าใจจริงตามความเป็นจริง เพราะจิตมันโง่ ใจมันโง่ มันถึงมีเวทนาโง่

ถ้าใจมันไม่โง่นะ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา ครูบาอาจารย์เราที่ประพฤติปฏิบัติแล้วนะ สิ่งที่ยึดปวคมันอยู่ภายนอก มันเป็นเรื่องของสมมุติ คุณ คุณอย่างพระโมคคัลลานะ เขามาทูลจนแหलगจนลาญไปเลยมันแหलगจนลาญเจ็บใหม่ กระตุกหักแหलगเหลวไปเลย ทำไมท่านรวมจิตของท่านแล้วอธิษฐานให้ร่างกายนี้กลับมาเป็นสภาพเดิม แล้วเหาะไปลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก

“ให้สมควรแก่กาลเวลาของเธอเถิด”

พอสมควรแก่กาลเวลาของเธอเถิด ให้เทศน์ว่าการเสร็จแล้ว เหาะกลับมาที่เก่า คลายฤทธิ์ออก คลายหัวใจนั้นออกมา ร่างกายก็กลับไปเป็นสภาพเดิม นี่ถ้าเวทนาเป็นเรา คนเราโดนทูลจนแหलगเลย แม้แต่เราทำสมาธิ มีอะไรออกแวกวอเวเรายังทำสมาธิไม่ได้เลย แล้วขณะที่ว่าร่างกายโดนทูลจนแหलगจนลาญ นี่เวทนาเป็นเราใหม่? เวทนาไม่เป็นเราเพราะอะไร เพราะจิตมันไม่โง่ มันไม่เข้าไปยึด ในเมื่อกระตุกมันแหलग มันเหลว มันตายไปแล้วก็เรื่องของมัน แต่จิตที่เป็นปกติของมัน สมานเข้ามาเข้าไปรอได้

ถ้าจิตมันไม่โง่ เวทนาจึงสักแต่ว่าเวทนา

ถ้าจิตมันโง่ แล้วยังว่า “เวทนาสักแต่ว่าเวทนา” สักแต่ว่าเวทนานี้มันปฏิเสธ มันกดไว้เพราะอะไร เพราะจิตมันยังโง่ มันจะรู้ได้อย่างไรว่าเวทนาไม่ใช่เรา เพราะจิตมันโง่ ถ้าจิตมันฉลาดขึ้นมา เวทนาเพราะเราโง่เอง โง่เพราะยึด ยึดอะไร ยึดการกระทำ ยึดกัน คุณ เวลานั้นนานมันก็เจ็บ

มันก็ปวด มันก็ร้อน แล้วเวลาเราผลิตเพลิน บางที่เราผลิตเพลิน เรามีความสุขกับสิ่งใด นั่งเป็นวันๆ ไม่เห็นมันเจ็บมันปวดมันร้อนมาจากไหนเลย เพราะจิตมันผลิตเพลินของมัน แต่เพราะมันผลิตเพลินมันก็มีอาหารใช้ใหม่ มันก็มีที่อยู่ของมันใช้ใหม่

แต่เวลามันนั่งต่อสู้อกับเวทนา มันไม่มีอะไรเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงมัน มันจะอย่างไร เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นกรรม การต่อสู้อ การนั่งสมาธิภาวนานี้เป็นกรรม เป็นกรรม กิเลสมันกลัวกรรม ถ้ากิเลสมันกลัวกรรมขึ้นมา มันก็อ้างว่า “เจ็บปวดแสบร้อน พรุ่งนี้จะทำงานไม่ได้ นั่งไปเดี๋ยวเป็นอัมพาตนะ ลูกขึ้นมาแล้วมันจะเดินไม่เป็น” มันคิดไปร้อยแปด

จริงๆ แล้วมันโง่กว่าเวทนาแล้ว มันยังหากิเลสมาหลอกเราอีก หาสิ่งที่อ้างอิงมาหลอกว่า สิ่งโน้นก็ไม่ได้ สิ่งนี้ก็ไม่ได้ กรรมฐานเลยกลายเป็นกรรมฐานขี้แย กรรมฐานอ่อนแอ กรรมฐานไม่สู้

ถ้ากรรมฐานมันสู้ “เฮ้อ! เป็นไงเป็นกัน”

ธรรมะอยู่ปากตาย ถ้ามันจะตาย ขอคู่อไรตายก่อน เสร็จแล้วมันไม่มีอะไรหอก กิเลสมันหลอกอย่างเดียว ถ้ามันจะเป็นจะตายขึ้นมา มันจะเป็นจะตายเพราะมันขาดอาหาร เพราะเราแก่เฒ่า มันไม่จะเป็นจะตายเพราะเรานั่งเผชิญเวทนาหอก เผชิญเวทนาจะเป็นจะตายมันเป็นไปได้ หอก มันไม่ตายหอก ไม่มีการตาย เพียงแต่ใจเราไม่เข้มแข็งพอ เพราะมันโง่ด้วย แล้วมันยังสร้างสถานะ สร้างเหตุการณ์มาหลอกเราอีก นี่ของคู่ กิเลสกับเรา กิเลสเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา

แต่ถ้าเป็นสังขารความจริง เราฝึกฝนของเรานะ ต่อสู้อกับมัน ต่อสู้อกับเวทนา ถ้าคนวิปัสสนา เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม...มันไม่เห็นใจ คำว่า “ไม่เห็น” ทุกคนจะบอกว่า “ไม่เห็นกาย จำกายไม่ได้ พิจารณาอะไรก็ไม่ได้” มันไม่ละเอียดรอบคอบ มันสุขเอาเผากิน ถ้ามันละเอียดรอบคอบ สรรพสิ่งในร่างกาย สรรพสิ่งสังขมมันเกิดเห็นตลอดไปนะ

ความเป็นทุกข์ของเขา ความเป็นทุกข์ของคน พระไปบิณฑบาต ในครอบครัวที่เขามีปัญหา กัน เขาทะเลาะเบาะแว้งกัน มันเป็นกรรมทั้งนั้นนะ ถ้าพระรู้จักนะ นี่โลกเป็นอย่างนี้ การครองเรือนทุกข์อย่างนี้ สิ่งที่เป็นทุกข์มันเตือนใจเรานะ ให้ถือพรหมจรรย์ ให้อยู่พรหมจรรย์ ให้อยู่หนึ่งเดียว ให้อยู่ให้มันคง ถ้าไม่มันคงไป เราสึกขาลาเพศไป เราก็ไปใช้ชีวิตคู่อย่างนั้นนะ มันก็จะเกิดเหตุการณ์อย่างนี้

นี่ถ้าใจเป็นธรรม สรรพสิ่งนี้จะเป็นธรรม

แต่ถ้าใจเป็นกิเลส มันไม่ยอมรับอะไรเลย โลกนี้เรารู้อยู่คนเดียว โลกนี้กิเลสเก่งอยู่คนเดียว แต่กิเลสมันไม่เคยเอาตัวมันรอดได้เลย มันเก่งอยู่คนเดียว มันก็พาให้จิตนี้มันเก่งอยู่คนเดียวนะ แล้วมันก็คายพิษให้กับใจเรา เพราะมันไม่มีที่อาศัย

เวลาพระอรหันต์ จิตที่พ้นจากกิเลสไปแล้ว กิเลสมันอยู่ที่ไหน มารมันอยู่ดวงใจของพระอรหันต์ได้ไหม แต่ถ้าเราปฏิบัติไม่ถึง มารมันอยู่ในหัวใจของเรา มันน่าทุกข์น่ายากนะ เพราะอะไร รู้ไหม เพราะจิตมันเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ เราเกิดมานี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป ไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีปลายนะ ไม่มีที่สิ้นสุด ย้อนอดีตไปไม่มีที่สิ้นสุดเลย คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย แล้ว ๑๖ อสงไขย สิ่งที่อสงไขยมันเป็นกาลเวลาที่นับไม่ได้ นับไม่ได้นะ แล้วย้อนไป

แล้วถ้ากิเลสมันยังชี้หัวเราอยู่ มารกิเลสอยู่ในหัวใจ มันยังพาตายพาเกิด การพาตายพาเกิด สิ่งที่ว่ามนุษย์มี ๖๐ ล้านคน เราเกิดมากกว่านี้ เราเกิดในสถานะต่างๆ สิ่งสาราสัตว์ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม มันเกิดตายเกิดตายอย่างนี้เพราะอะไร?

เพราะกิเลสพาเกิดไง การเกิดการตายของเรานี้แหละ มันไม่ใช่อย่างนี้หรอก มันไม่ใช่ว่าสิ่งที่เราเกิดมาเรานับได้ เพราะมันเป็นเชื้อเป็นใจไง สิ่งที่เป็นเชื้อเป็นใจ มันพาเกิดพาตาย มันถึงว่าเราเองนี่แหละเกิดตายซ้ำตายซาก มันถึงน่าสลดสังเวช แล้วถ้าเราจะต่อสู้กับมัน ถ้าเราเห็นโทษของมัน ใจเราเห็นโทษของมัน...ครูบาอาจารย์ อย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก

“โทษมันอยู่ที่นี้ โทษมันอยู่ที่ใจของเรา”

เราก็ตั้งความหมั่นเพียรเข้ามา ย้อนกลับมา ย้อนกลับมา งานภายในนะ

งานทางโลกเขาอาบเหงื่อต่างน้ำ หาอยู่หากินของเขา ทุกข์มาก ในงานประพฤติกิเลสปฏิบัติของเรา นั่งสมาธิภาวนาถึงเวลานั่งสมาธิภาวนา แต่ขณะนั่งสมาธิภาวนา คนเรามีชีวิตใช้ใหม่ อาหารกาย อาหารใจ ในเมื่อเรายังมีกิเลสอยู่ ทุกคนไม่อยากตายนะ การตายไปแล้วต้องไปเกิดใหม่แน่นอน ถ้ามันไม่เกิดนะ ตามใจตัวเองสิ ทำไมเราถึงไม่เกิด ถ้าเรายังถามใจเราไม่ได้ว่าอะไรทำให้ไม่ให้เกิด...มันเกิดแน่นอน เพราะมันหาไม่ได้ มันหาไม่เป็น ไม่รู้อะไรพาเกิดนะ แต่มันต้องเกิด เพราะมันสงสัย

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง พระอรหันต์นะ ตามใจตัวเอง “มีอะไรอีกไหม แล้วอะไรมันจะพาไปเกิด” ในเมื่อมันไม่มีอะไรจะพาไปเกิด มันสะอาดบริสุทธิ์ มันเป็นใจเฉยๆ มันเป็นใจที่มันชำระล้างแล้ว มันไม่มีอะไร มันจะไปเกิดได้อย่างไร ถ้าตามใจตัวเอง “จะต้องไปเกิดอีกไหม” ถ้าตามใจตัวเอง “ถ้าไปเกิดอีกมันต้องชวนชวายเป็นแล้ว มันต้องชวนชวาว่า โอกาส มันมีโอกาส ขณะนี้มันมีศรัทธาความเชื่อ แล้วไปเกิด ถ้าไปเกิด ไปเกิดสถานะอะไร มันเปลี่ยนไปจากสังคมหนึ่งนะ”

ดูสังคม เราคบกันนะ เราคบบัณฑิต อเสวนา จ พาลานั ไม่คบคนพาล คบบัณฑิต บัณฑิตเห็นผลประโยชน์จากอริยทรัพย์ คนพาลเห็นแต่สิ่งที่เป็นวัตถุเป็นทรัพย์ สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่ต้องได้ สิ่งที่ต้องใช้สอยมันเป็นทรัพย์...มันเป็นทรัพย์ใหม่ มันใช้สอยไปทุกวัน

แต่ถ้ามันเป็นความจริงในหัวใจ มันเป็นอริยทรัพย์จากภายใน มันใช้สอยอะไร มันใช้สอยโดยตัวมันเองไง สุขกับใจ สุขกับตัวเรา มันจะเสื่อมสภาพไปไหน มันเป็นความสุขจากภายใน นี่ไง บัณฑิตเขาเห็นคุณค่าของการประพฤติปฏิบัติ บัณฑิตเขาเห็นทรัพย์สมบัติที่เป็นของจริง

มันเป็นความจริงนะ ใจนี้ถ้ามันทุกข์มันทุกข์จริงๆ เวลามันทุกข์ มันทุกข์ร้อนจริงๆ เวลามันเกิดมันตาย มันก็เกิดตายจริงๆ แต่เราไม่รู้ เราไม่มีเหตุมีผลอธิบายได้ว่าอะไรพาเกิด อะไรพาไม่เกิด แล้วถ้ามันยังอธิบายไม่ได้ ต้องเป็นกิเลสพาเกิดแน่นอน ฉะนั้น ถ้ากิเลสพาเกิดแน่นอน เราก็ต้องมูมานะเพื่อทำลาย เพราะเรายังมีโอกาส คือแผ่นดินยังไม่กลบหน้า เรายังไม่ขึ้นเชิงตะกอน วันใดลมหายใจขาดนะ มันไปขึ้นเชิงตะกอน หมดโอกาสเพราะจิตมันไปแล้ว

ถ้ามีโอกาส เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา อยากแทนคุณ ใครเคยมีคุณต่อเรา แล้วใครมีพื้นฐานที่จะเข้าถึงธรรมะได้ เพราะขณะที่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว

“จะสั่งสอนใครได้หนอ.. จะสั่งสอนใครได้หนอ..”

เพราะมันละเอียดลึกซึ้งมาก จนถึงที่สุดนะ ถ้าคนมีพื้นฐานที่จะรับธรรมนี้ได้ ต้องมีพื้นฐาน มีพื้นฐานขึ้นมา มองเรือสัตว์ขนสัตว์ “จะสอนใครได้หนอ” นึกถึงอาหารดาบส นึกถึงเพราะอะไร เพราะเคยไปศึกษากับอาหารดาบส เข้าสมาบัตินั่นมันมีฌาน มีสมาธิ ฌานกับสมาธิ ถ้าสมาธิเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าฌานมันส่งออก ถ้ามีฌานอย่างนี้ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า... ปัญญา พุทธรวิสัยสามารถแก้ไขได้ จะไปสอนอาหารดาบสก่อน

พอกำหนดจิตดู...ตายไปเมื่อวานนี้ เพิ่งตายไปน่าเสียดายมาก ถึงย้อนกลับมาพระปัญจวัคคีย์ เพราะปัญจวัคคีย์อยู่ภูธรากันมา ๖ ปี ก็ทำสมาธิมา ๖ ปี ฝึกฝนมาตลอดด้วยกัน ๖ ปี ทำความสงบเข้ามา ๖ ปี แต่ยังไม่มียัญญาที่จะส่งออกได้ ถึงไปเทศน์ธัมมจักกฯ ให้ปัญจวัคคีย์ฟังก่อน เพราะอะไร เพราะมีคุณต่อกัน

ในเมื่อธรรมอันนี้มันสูงส่ง มันละเอียดลึกซึ้ง คนจะรับต้องมีพื้นฐาน ขนาดมีพื้นฐานตายแล้วก็ยังไปสอนไปไม่ได้ แล้วนี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ เรายังไม่ตาย ถ้าตายแล้วสอนได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปสอนอาหารคาบสแล้ว ไปสอนอย่างนั้นก่อนเลย สิ่งที่สอนอาหารคาบส จะได้ตรัสรู้ขึ้นไปจะได้ไม่ต้องไปเกิดอีก

ทีนี้ พอไปสถานะนั้น ไปสถานะของพรหม เพราะถ้าทำสมาธิมันก็ไปเกิดบนพรหมอยู่แล้ว เขาก็มีความสุขของเขา มันก็เหมือนกับนอนในส้วม เทวดาเป็นเพื่อนกัน “อย่าอยู่เป็นนอนนี้เลย ให้ทำบุญกุศลจะได้ไปเกิดเป็นเทวดา” เทเวศายังต้องกินวิญญาณาหาร อาหารเป็นทิพย์ นอนมันบอกว่า “มันอยู่ในโถส้วมนั่นนะ ไม่ต้องแสวงหาเลย ถึงเวลาเขาก็มาให้ถึงที่”

“ถึงเวลาเขาเอามาให้” นี่ความคิด ความคิดโดยกิเลส ความคิดที่มันเป็นตัวตน ที่มันยึดมั่นถือมั่น มันว่ามันถูกมันต้องทั้งนั้นนะ แล้วไปเราเกิดอย่างนั้นจะไปสอนเขา มันเปลี่ยนสถานะไป นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราตายไปแล้วอย่าคิดว่าจะคิดอย่างนี้นะ เพราะความคิดอย่างนี้มันเป็นปัจจุบัน มันเป็นสัญญาจากขันธ ๕ การทำความดีความชั่ว มันเกิดจากขันธ ๕ เพราะเรารู้อิง แล้วเวลามันซบลงไป ขันธ ๕ นี่มันซบแล้วมันเกิดบุญกุศล บุญกุศลที่ทำความดีมันไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม สิ่งนี้มันเป็นจรตนิสัย แต่มันไม่มีความคิดอย่างนี้หรอก มันไม่มีความคิดในสถานะ

เหมือนกับเราเปลี่ยนบ้านใหม่ เราอยู่กระต๊อบห้องหอกันแล้ว แล้วเราขึ้นไปอยู่บนคอนโดมิเนียมตึกสูง เราอยากจะใช้ชีวิตแบบอยู่ชายทุ่งได้ไหม เราอยู่ชายทุ่ง เราอยู่กระต๊อบห้องหอ เราอยู่กับเรือนอย่างนี้ แล้วเราเก็บผักเก็บหญ้ากินได้ตามสบายเลยนะ แล้วเราไปอยู่ในตึกสูงนี้ เขาไม่มีให้กินหรอก มีแต่เงินจ่ายมาๆ เงินจ่ายค่าส่วนกลางมาตลอดเวลา ทำอะไรก็ต้องใช้พลังงานหมด ความเป็นอยู่ก็ต่างกัน นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราเกิดในสถานะใหม่ มันจะเป็นอย่างนี้หรือ มันไม่เป็นอย่างนี้หรือ

ถ้ามันไม่เป็นอย่างนี้ ในปัจจุบันนี้มันถึงต้องขวนขวายไป งานในหน้าที่การงาน มันก็เป็นหน้าที่การงานนะ หน้าที่การงานของเรามันเป็นการดำรงชีวิต แต่ในการประพฤติปฏิบัติ “ทรัพย์สินจากภายใน” นี่ไงที่ว่าคบขันตลกๆ บัณฑิตจะพาเข้ามาหาตรงนี้

ลูกศิษย์มาจะบ่นทุกข์ยากทั้งนั้นนะ ทุกข์ยากมันก็ทุกข์ยากทั้งนั้นนะ กินข้าวก็ทุกข์นะ เคี้ยวเนี่ยทุกข์ เหนื่อยมาก...เคี้ยวๆ เนี่ย ถ้าจะบอกว่าทุกข์ มันทุกข์ทั้งนั้นนะ มันทุกข์เพราะมันไปยึดใจ แต่ถ้าไม่ทุกข์ ก็หน้าที่ไป คุณคนที่เขาไม่มีหน้าที่การงานที่เขาไม่ทำกับเรา เขาไม่มีโอกาสมากกว่าเราอีก เรามีโอกาสอย่างนี้แล้ว เราต้องย้อนกลับมา ตั้งใจ ตั้งสติ ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะตั้งใจแล้ว มันจะเป็นประโยชน์กับเราหมด

สิ่งต่างๆ มันเป็นเรื่องเล็กน้อยหมด ถ้าเรามีเป้าหมายว่าเราจะถอนอวดตานุทิฎฐิ ถอนความอวดตานุทิฎฐิ ทิฎฐิความที่ไม่รู้เรื่อง ทิฎฐิในหัวใจ ไอ้โง่ในหัวใจ ไอ้มารในหัวใจ ไอ้กิเลสที่มันเหยียบย่ำใจ ถ้าเราเห็นสิ่งนี้เป็นงานสำคัญนะ งานข้างนอกนี่ไม่สำคัญเลย งานข้างนอกเป็นงานเล็กน้อยมาก การหาอยู่หากินมันก็เป็นเรื่องเล็กน้อย แล้วถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อย เราไม่มีประเด็นที่จะไปโต้แย้งกับใคร งานของเรากลับสะดวกสบายนะ เพราะเราทำโดยที่ว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา พอเป็นเรื่องธรรมดาแล้วเราไม่มีอะไรวิตกกังวลในใจ งานมันก็ออกเป็นงานที่ดีนะ

แต่งานนี้เพราะเราไปคาดไปหมาย ไปคาดหวัง สิ่งที่เราคาดหวังมันไม่บริสุทธิ์ใจของเรา ทำอะไรขึ้นมามันก็มีความโต้แย้งมาตลอดเลย นี่เพราะตัณหา มันล้นฝั่ง ใจมันล้นจากใจเรา แล้วมันก็ไปยึดมันถือมัน มันก็สร้างภาพของมันออกไป แต่ถ้ามันย้อนกลับมาที่เรา ย้อนกลับมาเป็นความปกติ เพราะเรา ทรัพย์สินอันนี้มันเป็นเรื่องอาศัย มันเป็นเรื่องที่ไม่มีมีความหมายเลย แล้วเพราะเรามีเป้าหมาย เรามีที่มิไป เรามีอริยทรัพย์จากภายใน ถึงงานนั้นก็ทำสักแต่ว่างาน ถึงให้เป็นการดำรงชีวิตเท่านั้น แล้วเราก็ภาวนาของเรา มันเป็นประโยชน์กับเราเอง มันจะเป็นประโยชน์กับเราถ้าเราทำเป็นความจริงนะ

สิ่งที่เป็นความจริง ทำจริงมันจะเป็นผลจริงกับเรา สิ่งที่เป็นจริงขึ้นมาไม่ต้องบวชก็เป็นพระ นางวิสาขาไม่ได้บวช ทำไมว่าเป็นพระโสดาบัน เวลาพระเรานี้เป็นสมมุติสงฆ์เท่านั้นเอง บวชเป็นสมมุติสงฆ์ บวชนี้เพราะอะไร เพราะมีอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนานะ ห่มจีวรนี้เป็นธงชัยของพระอรหันต์ ห่มธงชัยของพระอรหันต์แล้วทำไมจิตใจมันออกเป็นโลกละ? จิตใจเป็นโลกนะ มันเป็นพระโดยสมมุติ

ถ้าจิตใจเป็นธรรม ห่มผ้ากาสาพัสตร์ ห่มธงชัยพระอรหันต์ หัวใจมันต้องปฏิบัติให้เป็นพระด้วย ถ้าหัวใจเป็นพระ เหมือนกับหมาห่มหนังเสือ นึกว่าหมามันห่มหนังเสือ มันเห่ามันหอน มันก็เป็นเสียงหมา มันไม่เห็นเสียงเสือหรอก

แต่ถ้าห่มผ้ากาสาพัสตร์ด้วย ห่มธงชัยพระอรหันต์ด้วย แล้วใจเป็นพระด้วยนี่มันบันลือสีหนาทออกมา มันเป็นธรรมทั้งนั้นนะ เพราะมันธรรมจริงมันออกมาจากใจ ในเมื่อเป็นสมมุติสังฆ์เราก็ต้องตัดแปลงใจเรา เพราะมันไม่มีใครหรอก มีแต่สมัยพุทธกาลที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการจนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด” เอหิภิกขุ

ถ้าเขามีศรัทธาความเชื่อ “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิดเพื่อปฏิบัติให้ถึงที่สุด”

เวลาเอหิภิกขุก็เอหิภิกขุโดยพระอรหันต์ก็มี

เอหิภิกขุโดยที่ยังมีกิเลสในหัวใจก็มี แต่มาประพฤติปฏิบัติต่อไป

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อพระธรรมวินัยวางไว้ว่าให้เราวชกับอุปัชฌาย์อาจารย์ อุปัชฌาย์อาจารย์ยกเข้าหมู่ ยกเข้าหมู่ ในเมื่อเราเป็นสมมุติสังฆ์ เกิดเป็นสมมุติสังฆ์ถูกต้องแล้ว ห่มผ้ากาสาพัสตร์ มันก็ต้องตัดแปลงตน มีข้อวัตร มีปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นการแสดงออก กตัญญูกตเวทีกับศาสนา การดำรงชีวิตนี้เราดำรงชีวิตมาเพราะเห็นภัยในวัฏฏะ ถ้าเห็นภัยในวัฏฏะมันต้องแก้ไขแก้ไขใจของเรา นี่มันเป็นพระโดยสมมุติ

ถ้าเป็นพระในหัวใจนะ สิ่งนี้มันเป็นสมคูล สมคูลเพราะอะไร เพราะธรรมวินัยรองรับ พระไม่ทรงธรรมทรงวินัย นักรบไม่มีอาวุธ ไม่มีธรรมอาวุธ ไม่มีวุฒิกภาวะ นักรบอย่างนั้นจะไปรบกับใคร นักรบอย่างนั้นออกรบในสนามรบแพ้เขาตลอดไป แต่นักรบที่เป็นความจริง มันจะรบกับกิเลสของตัวเองให้ได้ก่อน นักรบที่ผ่านสนามรบ ที่ชนะเข้าศึกมา จะถ่ายทอดวิชาการสิ่งนี้ให้กับนักรบรุ่นใหม่ที่มารับต่อไป

สิ่งที่เรารบ รบกับใจ ถ้ำรบกับใจ มันมีข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติมันเป็นเครื่องดำเนิน มันเป็นการต่อสู้กับกิเลสใจ กิเลสมันมันง่าย มันอยากสะดวกอยากสบาย แต่ข้อวัตรปฏิบัติมันเป็น การขัดเกลากิเลส ถ้าเราขัดเกลากิเลส จิตใจมันก็ควรแก่การงาน จิตใจมันก็อ่อน จิตใจมันเห็นประโยชน์ เห็นคุณประโยชน์กับการกระทำ

แต่ถ้าจิตใจมันมักจะ มันเอากิเลสขึ้นหัว มันคิดว่าสิ่งที่เราไม่ได้ทำชั่ววัตร สิ่งที่เราไม่ได้จัดการไปกับเขา สิ่งนี้เป็นผลประโยชน์กับเรา เพราะเราไม่ต้องเหนื่อย

ความเหนื่อย เหนื่อยการกระทำ เคนจกรรมนี่นะ เคนจกรรมมันเดินไปเดินมา วันๆ ระยะเวลาเท่าไร แล้วมันเหนื่อยไหม มันเหนื่อยกว่านั้นอีกนะ มันเหนื่อยเพราะอะไร เหนื่อยเพราะกิริยาใจ ในการทำความเพียร “ยืน เดิน นั่ง นอน” โดยไม่หลับ โดยมีสติสัมปชัญญะ การเดินไปเดินมา ถ้าเดินไปเดินมาเป็นการกระทำนะ สิ่งที่น่าขนลุก สิ่งที่น่าขนลุกวิ่งไปวิ่งมา สุนัขป่า มันคิดว่าเราอีก เพราะมันวิ่งได้ระยะทางมากกว่าเรา แต่เพราะมันไม่มีสติ มันไม่รู้จักรัศมีนะ มันไม่ได้ตั้งใจทำ

แต่เราเดินจกรรม ถ้ามีสติขึ้นมา มันไม่ใช่สักแต่ว่าเดิน เพราะเดินไปเดินมาแต่จิตมันสงบ เดินไปเดินมาแต่ปัญญามันหมุน หมุนในทางจกรรม มันหมุนเพราะอะไร หมุนเพราะการกระทำของเรา การกระทำของเรามันถูกต้อง กิริยาภายนอกเพื่อไม่ให้จิตมันตก ให้จิตมันตื่นตัวตลอดเวลา ถ้าจิตมันตื่นตัว สมาธิคือรู้ จิตตื่นอยู่แล้วสงบ ไม่ใช่ตกทวิงค์เงียบหายไปเฉยๆ เวลาปัญญามันหมุนขึ้นมา ถึงจะเป็นภาวนามยปัญญา มันก็รู้จักว่าเป็นภาวนามยปัญญา เพราะมันใช้ปัญญาออกไปแล้ว มันไปชำระล้างข้อมูลในหัวใจจนมันสงบเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา ถ้าปล่อยวางเข้ามาอย่างนี้เป็นปัญญา เป็น โลกุตตรปัญญา

แต่ถ้ามันพิจารณาของมันไปแล้วมันปล่อยวางเข้ามาด้วยความสงบ อย่างนี้เป็นปัญญา อบรมสมาธิ มันเห็นข้อเท็จจริงในหัวใจ เพราะมันมีการกระทำของเรา เราทำของเรา เราไม่รู้ว่าเราทำสิ่งใดนั้น คนนั้นขาดสติ การขาดสติ เห็นใหม่ มรรคมันไม่ครบ ๘ มรรคไม่สามัคคี มรรคสามัคคีมันต้องสมคูลของมัน พอสมคูลของมันนี้เกิดในธรรม ใจมันจะเกิดในธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ตรัสรู้ขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เกิดในธรรม เกิดจากมารดา แล้วเกิดในธรรม สิ่งที่เกิดในธรรม จิตของเรา ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีมรรคญาณของเรา เรามีการประพฤติปฏิบัติของเรา มันจะเกิดในธรรมนะ สิ่งที่เกิดในธรรมมันก็เป็นพระในหัวใจสิ จากพระโดยสมมุติ มันจะเป็นพระจากภายใน นี่ทรงธรรม ทรงวินัย

ถ้าทรงธรรมทรงวินัย นักรบ กิเลสเป็นอย่างไรรู้ทันมันหมดนะ กิเลสในหัวใจของสัตว์โลก เหมือนกันหมด กิเลสของพรหม กิเลสของเทวดา กิเลสของอะไรก็คือกิเลส กิเลสก็คือกิเลสเท่านั้นเอง เพียงแต่เราได้สร้างบุญญาธิการของเราได้ไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เท่านั้นเอง

นี่ก็เหมือนกัน เทวดา อินทร์ พรหม นรกอเวจี มันก็เหมือนเรานี่ เกิดมาในลูกเศรษฐี-มหาเศรษฐี เกิดมามีสมบัติพัสถานเต็มบ้านเต็มเมือง กับเกิดมาเป็นคนทุกข์คนยาก...ก็เท่านั้นเอง สิทธิก็เหมือนกัน ทุกข์เหมือนกัน การเกิดการตายเหมือนกัน ไม่พ้นไปจากวัฏฏะไปเหมือนกัน

แต่ถ้าเรามาถอนในหัวใจของเรา ถอนอัตตานุทิฏฐีออกไปแล้ว มันพ้นออกไป สิ่งที่พ้นออกไป ใครทำให้ได้? ไม่มีใครทำให้ได้นะ เพราะอะไร เพราะถ้าทำให้ได้นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้หมดแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น

ชี้ทางเพราะอะไร เพราะมันเป็นเรื่องของใจใจ สิ่งที่มีมันเป็นนามธรรม ที่มันมีสติสัมปชัญญะเท่านั้นที่จะเข้าไปรวบรวม รวบรวมตั้งสติขึ้นมาให้มันเป็นสมาธิ แล้วมันเกิดปัญญาขึ้นมา มันก็เกิดจากปัญญาขึ้นมาจากฐานของสมาธิของเรา มันเป็นนามธรรมที่ไม่มี... เครื่องมือ เครื่องมือทางการแพทย์เขาก็วัดได้แค่คลื่นหัวใจเท่านั้นนะ คลื่นหัวใจ แล้วคลื่นหัวใจย้อนกลับเข้าไปในหัวใจได้ไหม การวัดคลื่นหัวใจก็เพื่อดูว่าหัวใจทำงานปกติ-ไม่ปกติ

แต่ถ้าเวลาเราสติ สมาธิเราขึ้นมา เราจับต้องของเราได้ แล้วเราจะทวนกระแสกลับเข้ามา ปัญญาอย่างนี้...การกระทำอย่างนี้เทคโนโลยีสร้างไม่ได้ ถ้าเทคโนโลยีสร้างได้นะ เราจะสร้างเทคโนโลยีขึ้นมาแล้วจับมนุษย์เดินผ่านไปให้เป็นพระอรหันต์หมดเลย เหมือนเครื่องจับเท็จนะ ผ่านเข้าไปในเครื่องนี้ออกมาเป็นพระอรหันต์หมดเลย...มันเป็นไปไม่ได้ ถ้าเป็นไปได้ ทำกันแล้วมันเป็นไปไม่ได้หรอก เพราะวิทยาศาสตร์พิสูจน์ธรรมชาติไม่ได้

แต่การพิสูจน์ธรรมชาติขึ้นมาต้องพิสูจน์ด้วยใจ พิสูจน์ด้วยนามธรรม พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันอยู่ที่ใจ แล้วมันเศร้าหมอง มันโดนกิเลสควบคุมอยู่ มันโดนเหยียบย่ำไปด้วยกิเลส เราถึงต้องเอาพุทโธพลิกกลับเข้ามาให้เป็นสัมมา “สัมมาทิฏฐิ” ความเห็นถูกต้อง ถูกต้องชอบธรรม ถูกต้องกิเลส ถูกต้องสะใจ ถูกต้องพอใจ ถูกต้องกับเรา มันก็ไม่ชอบธรรม ไม่ชอบธรรมแก่กิเลสไม่ได้ เพราะมันแก้ได้ชั่วคราว แก้โดยการกดไว้ แก้โดยทับไว้เพราะเราพอใจ เราชอบใจมันก็สบายใจ

แต่ถ้ามันสบายใจมันแก็กิเลสไหม? เพราะกิเลสเป็นเรา แต่ถ้ามันชอบธรรมนะ มันไม่เป็นเรา มันเป็นความจริง มันไม่เป็นเรา คูสิ จุดไฟขึ้นมา เราเอามือเข้าไปจับไฟ มันร้อนขึ้นมา เราบอกไม่ร้อนได้ไหม ก็มันร้อนโดยข้อเท็จจริง แต่ถ้ามันบอกถ้ามันไม่เป็นเรา จับร้อน จับไฟก็ไม่พองไม่ทุกข์ไม่ยากสิ มันเป็นไม่ได้หรอก มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ มันถึงไม่เป็นความจริง

ถ้ามันเป็นความจริง เราารู้จริงเห็นจริง มันเป็นความจริงแล้วมันแก้ไขได้จริงๆ แก้ไขด้วยความเป็นจริง มันถึงเป็นหนึ่ง เป็นหนึ่งคือถึงที่สุด ตั้งแต่วิปัสสนาขึ้นไป มันปล่อย ปล่อยเข้าไปนะ ปล่อยขั้น ปล่อยละเอียดจนถึงที่สุด

“จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส”

“จิตเดิมแท้นี้ส่องใส” มันส่องใสอย่างไร ขณะที่มันเป็นคู่ๆ มานี้ เวลามันคู่มานะ จิตวิปัสสนาไป สักกายทิฎฐิ ความเห็นขึ้นมา มันปล่อยขึ้นมา เข้าไป พิจารณาเข้าไปถึง กายกับจิตแยกออกจากกันโดยธรรมชาติของมัน แยกออกมา จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณมันหมุนไป แล้วมันลอกจิตออกมาๆ จนถึงที่สุด

“จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส”

“หมองไปด้วยอุปกิเลส” กิเลสอันละเอียดมันก็ยังซ่อนอยู่ ซ่อนเข้าไป เพราะมันอับเฉา มันส่องใส มันว่างขนาดไหน มันว่างโดยไม่มีเจ้าของ “ว่างๆ ว่างๆ” กันไป ว่างๆ แต่ข้างล่างคือมีเจ้าของ ถ้าไปติดอยู่ก็มีเจ้าของ จนถึงที่สุดมันต้องย้อนกลับไปจับตัวมันได้ ถ้าจับตัวมันได้ สิ่งใดมันเศร้าหมอง? สิ่งใดเป็นส่องใส? ความเป็นคู่ของจิตเดิมแท้มันอยู่ที่ไหน? จิตเดิมแท้นี้มันเป็นคู่อย่างไร เดี่ยวส่องใส เดี่ยวเศร้าหมอง เดี่ยวดี เดี่ยวชั่ว มันอยู่ที่ไหน? นี่ธรรมชาติโลกๆ ขนาดพระอนาคายังคิดนะ

โลกเป็นของคู่ ถึงที่สุดแล้วอรหัตผลเข้าไปจับต้องสิ่งนี้ได้ แล้วพิจารณาของมันเข้าไป จนถึงที่สุด พลิก! พลิกจากคู่ออกไป อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจจิง สุตติ...จิตขณะที่มันวิปัสสนาอยู่นี้มันใช้จิต จิตที่มันวิปัสสนาตั้งแต่เริ่มต้น โสดาบัน สกิทาคา อนาคา ขึ้นมาจิตมันวิปัสสนาขึ้นมาแล้ว มันพ้น ชำระกิเลสออกไป จิตมันพ้นออกไปจากอริยสัจ จนถึงที่สุดตัวจิตที่เป็นจิตหนึ่งเดียว จิตที่ส่องใส มันยังมีสิ่งที่แทรกซ่อนมา ความแทรกซ่อนมามันเป็นสอง จิตกับสิ่งที่แทรกซ่อนมาเป็น

อนุสัย เป็นภพ แล้วถึงที่สุดพอมันทำลายกันไป ถึงที่สุด อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจจิง สุตติ จิตนี้มันผ่าน ผ่านเหมือนกับที่ว่าผ่านเครื่องจับเท็จ ผ่านเครื่องตรวจอาวุธ เดินผ่านไป จิตมันผ่าน ผ่านสิ่งนี้

สิ่งที่ผ่านเข้ามานี้มันเป็นเทคโนโลยีนะ แต่นี้มันผ่านมรรคญาณ ผ่านอรหัตตมรรค มันผ่าน เข้าไปมันพลิกเข้าไป อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจจิง สุตติ...จิตมันผ่านไป จิตถึงไม่มี พระอรหันต์ไม่มีภพ พระอรหันต์ไม่มีจิต พระอรหันต์ไม่มีสิ่งใดใดเลย...แต่มี มินิพพาน มีธรรมชาติ มีความรู้จริง มีสิ่งที่ไม่เกิดไม่ตาย

“ถอนอรรถานุกฎิ” การถอนคือกลับมาถอนความรู้ของตัวเอง กลับมาถอนสิ่งที่มันเป็นของคู่

เพราะมันรู้ รู้อะไร รู้สิ่งใดก็เป็นคู่หมด พอมันถอนหมดแล้ว ไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้อะไรเลย ไม่มีสิ่งรู้ สิ่งที่อยู่สิ่งต่างๆ ไม่มีหมดเลย...แต่มี มีโดยธรรมชาติ มีโดยความเป็นจริง มีโดยหนึ่งเดียว หนึ่งเดียวกับจิตดวงนั้น หนึ่งเดียวกับความรู้อันนั้น หนึ่งเดียวกับธรรมชาติอันนั้น หนึ่งเดียวไม่ให้ค่าใครทั้งสิ้น ให้แต่ความเป็นจริง ไม่ให้ค่า ไม่ให้สิ่งดีสิ่งชั่วเข้ามาข่มขี้จิตจากความรู้อันนี้

ความรู้อันนี้เป็นหนึ่งเดียว ธรรมะหนึ่งเดียว เอ โกรธโม

พระสารีบุตรถามนักบวชในนอกศาสนานะ

“หนึ่งไม่มีสองคืออะไร”

ตอบไม่ได้ ตอบสิ่งใดมาจะมีของตรงข้ามหมด สุขคู่กับทุกข์ มีคู่กับสว่าง รักคู่กับชัง ไม่มีของหนึ่งเลย แต่พ้นออกไป ขณะประพฤติกปฏิบัติ เป็นหนึ่งขณะที่มันสมุจเฉทปหาน เป็นโศคาบัน เป็นหนึ่งขณะที่เป็น ตั้งแต่วิปยุตเข้าไป สัมปยุตคลายออกมา ขณะนั้นเป็นหนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง เพราะมันเป็นปรมัตถธรรม แต่หนึ่งออกมาแล้ว กิเลสอันละเอียดอยู่มันก็ซ่อนมา มีสองจนได้

ในขั้นของโศคาบันขึ้นไป มันก็กิเลสละเอียดของขั้นสภิกทาตาเข้าไปซ่อนมาเป็นสอง เวลาวิปัสสนาไปจนมันปล่อยเข้าไปเป็นพระอนาคา นี้ขณะที่ปล่อยเป็นหนึ่ง พอพ้นออกไปอีกหนึ่ง กิเลสของโธมะ กิเลสของกามราคะ มันก็ไหลออกมา แล้วถ้าคนไม่มีปัญญา มันก็ไปนิพพาน เพราะกิเลสมันไม่ไหลมาให้เรา รู้ มันซ่อนอยู่ในหัวใจให้เราติด ให้เราหลง เพราะต้องการให้เราอยู่ในอำนาจของมัน

แต่วิปัสสนาเข้าไปมันเห็นเป็นสอง สองเพราะอะไร สองเพราะมีฉันทะ มีกามราคะ มีผู้รู้
 สิ่งนั้น วิปัสสนาเข้าไป ขณะที่มันขาดก็เป็นหนึ่งอีก หนึ่งจนเข้าไปถึงที่สุด “หนึ่ง” จิตนี้กลั่น
 ออกมาจากอริยสังข์ แล้วมันเป็นจิตเดิมแท้ “จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส”
 มันมีสิ่งนี้เจืออยู่ จนอรหัตตมรรคเข้าไปทำลายความเศร้าหมอง ความผ่องใส ความเป็นของคู่ใน
 หัวใจ ถึงที่สุดผ่านพ้นออกไป ถึงอันนั้นมันถึงเป็นเอโกธัมโม เป็นสิ่งที่พระสารีบุตรถามว่า “หนึ่ง
 ไม่มีสองคืออะไร”

นี่ไง ถึงบอกถ้ำเป็นอตตาคือเป็นกิเลส แต่นี่มันเป็นหนึ่งที่มีอยู่ หนึ่งเป็นสัจจะความจริง
 หนึ่งคือธรรมชาติ หนึ่งคือความรู้สึกอันนี้ หนึ่งเดียวถึงเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
 พุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอันนี้ละ เทศนาว่าการวางธรรมวินัยไว้ให้เรา
 เป็นเครื่องดำเนิน เราจะเกาะเดินต่อไป ถ้าเราเกาะเดินก้าวเดินไป ถึงธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทางไว้ให้แล้ว สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้
 ทาง บอกทางไว้ เพียงแต่ว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะก้าวถึงหรือก้าวไม่ถึง มันอยู่ที่การกระทำจริงของ
 เรา ไม่อ่อนแอ ไม่ท้อแท้ สิ่งที่ไม่อ่อนแอ ไม่ท้อแท้ มันต้องเข้าถึงได้ ทุกคนมีสิทธิ ทุกคนกระทำ
 ได้ อำนาจวาสนาของคนแข่งกันไม่ได้ เราจะไปดิ้นนินทาอำนาจวาสนาของใครไม่ได้หรอก
 เพราะเราไม่รู้ว่าเขาสร้างมาอย่างไร

คูสิ คูเวลาพระโพธิสัตว์ เกิดเป็นสัตว์ เป็นหัวหน้าสัตว์ เกิดเป็นฝูงปลา เกิดเป็นฝูงต่างๆ ก็
 นำฝูงนั้นให้พ้นจากภัย ให้พ้นจากภัย ให้พ้นจากภัย สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา แล้วถึงที่สุดแล้ว
 มาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ พราหมณ์ยังพยากรณ์เป็นสอง “ถ้าอยู่ในเพศมาราจะจะได้เป็น
 จักรพรรดิ ถ้าได้ออกบวชจะเป็นศาสดา” อัญญาโกณฑัญญะทนายหนึ่งเดียวเท่านั้น “เป็นศาสดา
 อย่างเดียว” เพราะสร้างอย่างนั้นมาจริงๆ นี่ความละเอียดความหยาบของพราหมณ์ที่พยากรณ์ยัง
 ต่างกัน ถึงที่สุดแล้วประพฤติปฏิบัติเป็นความจริงเข้าไปแล้ว พ้นออกไปจากกิเลสเป็นศาสดาของเรา
 นะ

วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธ เราจะประพฤติปฏิบัติ เทศน์ครั้งแรกเทศน์
 เรื่องทาน เรื่องวัณนธรรม แต่ถ้าจะเทศน์เรื่องการชำระกิเลส ปรมัตถธรรม เรื่องการชำระกิเลสมัน
 จะย้อนกลับเข้ามาที่นี้ เนื้อหาสาระของธรรมมันต่างกัน ความคิด ความเป็นไปต่างกัน แล้วแต่
 ระดับวุฒิภาวะของจิตที่ต่างๆ กัน

ในการประพฤติปฏิบัติเราก็เหมือนกัน ทำจริงของเราจะได้จริง เขาจะเป็นของเขา ใครได้ประโยชน์ขนาดไหนมันเรื่องของเขานะ เรื่องของสังคมโลกเป็นสังคมโลก เรื่องของเราเป็นเรื่องของเรา กิเลสของเรา เราต้องแก้ของเรา แล้วเราจะประสบความสำเร็จของเรา เอวัง